JUDr. Petr Navrátil, advokát

zapsaný v seznamu ČAK pod ev.č. 14175, IČ: 736 12 596

[redacted]

ENERKOM Valašsko z.s.
Zašová 523 137,
756 51 Zašová

V Brně dne 20.09.2025

ENERKOM Valašsko z.s.

STUDIE VLASTNICKÉ STRUKTURY, PRÁVNÍCH VZTAHŮ V RÁMCI ENERGETICKÉHO SPOLEČENSTVÍ A SOUVISEJÍCÍCH PRÁVNÍCH OTÁZEK

Zpracovatel: JUDr. Petr Navrátil, advokát

Klient: ENERKOM Valašsko z.s., sídlem Zašová 523 137, PSČ 756 51 Zašová, IČ 19545703

Obsah

1. Úvod studie ... 3

1.1. Zadání studie ... 3

1.2. Přehled subjektů a výroben s předpokladem zapojení do Projektu ... 4

1.3. Současný stav Projektu ... 5

2. Posouzení zvolené formy ES z hlediska záměru projektu a majetkových vztahů ... 6

3. Předpoklady a podmínky registrace u Energetického regulačního úřadu ... 8

4. Členská základna – předpoklady pro vstup členů dle jejich právní formy ... 9

4.1. Obecná úprava – stanovy ... 9

4.2. Vstup členů - obcí ... 9

4.3. Vstup členů – příspěvkových organizací ... 10

4.4. Vstup členů – obchodních korporací ... 11

4.5. Vstup členů – ostatních právnických a fyzických osob ... 12

4.6. Varianty online podpisu přihlášky do spolku prostřednictvím webového rozhraní 13
4.6.1. Podání přihlášky k členství v ES formou vyplnění formuláře v online prostředí 14
5. Sdílení elektřiny v rámci ES – obecné principy **15**
5.1. Obecný princip sdílení elektřiny v ES 15
5.2. Elektroenergetické datové centrum, a.s. 15
5.3. Skupina sdílení 16
5.4. Alokační klíč 16
5.5. Cena sdílené elektřiny 18
5.6. Měření spotřeby a výroby elektřiny 19
5.6.1. Průběhové měření 19
5.6.2. Role správce skupiny sdílení 19
5.6.3. Role Energetického datového centra (EDC) 20
5.7. Úskalí současné smluvní úpravy odběru přetoků 20
6. Dopad úpravy tzv. spojených osob dle zákona o dani z příjmů **21**
7. Veřejná podpora **23**
7.1. Veřejná podpora podnikatelských subjektů a režim de minimis 25
8. Sdílení elektřiny v rámci ES a jeho vztah k zákonu o zadávání veřejných zakázek **28**
9. Rozbor problematiky daňové zátěže **30**
9.1. Úvod do kapitoly 30
9.2. Daň z příjmů právnických osob 31
9.3. Odůvodnění ceny sdílené elektřiny u spojených osob 34
9.4. Daň z příjmů fyzických osob 34
9.5. Daň z elektřiny 36
9.6. Daň z přidané hodnoty (DPH) 37
9.7. Investice do výstavby FVE – daňové a účetní souvislosti 40
10. Provozní model Energetického společenství – varianty řešení **42**
10.1. Obecná východiska 42
10.2. Varianty úpravy vztahů mezi členy ve skupinách sdílení 43
10.2.1. Mnohostranná smlouva o sdílení 43
10.2.2. Vnitřní předpisy ES 44
10.3. Modely fakturace 44
10.3.1. Přímá fakturace mezi členy 45
10.3.2. Přefakturace ceny elektřiny prostřednictvím ES 46
10.3.3. Administrativní poplatek za správu sdílení 48

10.4. Zajištění správy sdílení 49
10.4.1. Správa přímo ES (statutárním orgánem – výborem) 49
10.4.2. Správa externím odborným subjektem 50
10.4.3. Úprava obsažená v předpisech ENERKOM Valašsko z.s. 51
11. Závěr **52**

1. Úvod studie

1.1. Zadání studie

Předkládaná studie vlastnické struktury, právních vztahů v rámci energetického společenství a souvisejících právních otázek (dále jen „Studie“) je zpracována na základě zadání dle smlouvy o dílo uzavřené dne **09. června 2025** (dále jen „Smlouva o dílo“) mezi **ENERKOM Valašsko z.s.**, sídlem Zašová 523 137, PSČ 756 51 Zašová, IČ 19545703, jako objednatelem, a **ASITIS s.r.o.,** Vážného 99/10, 621 00 Brno, IČ 07836686, jako zhotovitelem, pro nějž tuto Studii zpracovává **JUDr. Petr Navrátil, advokát**, IČ 73612596, se sídlem Joštova 4, 602 00 Brno (dále jen „podzhotovitel“). Studie je zpracovávána v rámci realizace projektu **„ENERKOM Valašsko“** (reg. č. 5230700056, dále jen „Projekt“), který je spolufinancován z prostředků Státního fondu životního prostředí České republiky v rámci Národního programu Životní prostředí a Národního plánu obnovy podle dotační výzvy č. 7/2023 „Zakládání energetických společenství“ (dále jen „Dotační výzva“).

Studie má zpracovat, vyhodnotit a reflektovat zejména:

- Specifikaci členské základny účastníků Projektu vycházející z účasti na „Memorandu o spolupráci“ při jeho realizaci, aktuálního stavu vlastnictví jednotlivých relevantních prvků – výrobních zařízení z obnovitelných zdrojů, střech, odběrných míst apod.,
- Analýzu dopadů zjištěného stavu na fungování konkrétního energetického společenství – ENERKOM Valašsko z.s. (dále jen „ES“) a zejména pak rozboru vlivu zvolené právní formy pro ES
- Rozbor podmínek účasti jednotlivých typů subjektů v ES a procesů pro jejich vstup/založení ES
- Rozbor principů sdílení elektřiny, výklad nejdůležitějších právních institutů sdílení, problematiky veřejné podpory, spojených osob, přesah do oblasti veřejných zakázek apod.
- Návrh řešení požadavků klienta na rozbor podmínek elektronických přihlášek ke členství,

- Rozbor souvisejících právních otázek – daňových aspektů, možný přesah do oblasti zadávání veřejných zakázek, řešení problematiky sdílení elektřiny mezi spojenými osobami a příjem veřejné podpory na strany podnikatelských subjektů
- Návrh provozního model ES řešící úpravu vztahů mezi jeho členy, způsoby vyúčtování sdílené elektřiny
- Rozbor možných postupů při zajištění technické stránky při správě sdílení elektřiny.

Studie je zpracovávána podle stavu legislativy k období srpna roku 2025.

1.2. Přehled subjektů a výroben s předpokladem zapojení do Projektu

Dle Memoranda o spolupráci v oblasti komunitní energetiky (dále jen „Memorandum“) a aktuálního zájmu o účast při realizaci projektu je **předpokládáno** v rámci ES **zapojení následující subjektů:**

Název subjektu	**Sídlo/trvalá adresa**	**IČ**	**Typ subjektu**
Hvfree.net servis s.r.o.	Bayerová 62, Rožnov pod Radhoštěm	6723420	Podnikatelský sektor
Zemědělské obchodní družstvo Rožnovsko	Vigantice 278, 75661 Vigantice	47672650	Podnikatelský sektor
[redacted]	[redacted]		Sektor domácností
[redacted]	[redacted]		Sektor domácností
EUROnet - group s.r.o.	č.p. 639, 756 51 Zašová	27799654	Sektor domácností
Obec Valašská Bystřice	Valašská Bystřice 316	304352	Veřejný sektor
Obec Vidče	Vidče 96, 75653 Vidče	304433	Veřejný sektor
Město Rožnov pod Radhoštěm	Masarykovo náměstí 128, Rožnov pod Radhoštěm	304271	Sektor domácností
Obec Zašová	Zašová 36	304476	Veřejný sektor
[redacted]	[redacted]		Sektor domácností
Valstro s.r.o.	Dopravní 2624, 75661 Rožnov pod Radhoštěm	29462070	Podnikatelský sektor
Obec Poličná	Poličná 144, Poličná 75701	01265741	Veřejný sektor
Obec Choryně	Choryně 200, Choryně 75642	00303844	Veřejný sektor
Obec Krhová	Bří Podmolů 441, Krhová 75663	01265750	Veřejný sektor
[redacted]	[redacted]	08034796	Sektor domácností
Obec Kladeruby	Kladeruby 72, Kladeruby 75643	00303933	Veřejný sektor

Obec Zašová	Zašová 36, Zašová 75651	00304476	Veřejný sektor
Místní akční skupina Rožnovsko, z.s.	Zašová 36, Zašová 75651	27034925	Občanský sektor
[redacted]	[redacted]		Sektor domácností
FARMA-ZPZ s.r.o.	Valašská Bystřice 483 Valašská Bystřice 75627	26821745	Podnikatelský sektor

Dle Memoranda a následného zájmu subjektů o zapojení je z uvedeného okruhu subjektů **předpokládáno** pro účely sdílení elektřiny v rámci ES **zapojení následujících výroben**:

vlastník	**provozovatel**	**typ zdroje**	**instal. výkon**	**poloha zdroje**
Hvfree.net servis s.r.o.	Vlastník	Fotovoltaická elektrárna	7,2 kWp	střecha objektu Bayerová 112
[redacted]	Vlastník	Fotovoltaická elektrárna	9,8 kWp	střecha objektu [redacted]
[redacted]	Vlastník	Malá vodní elektrárna	18kW	[redacted]
[redacted]	Vlastník	Fotovoltaická elektrárna	7,2kW	střecha RD [redacted]
EUROnet - group s.r.o.	Vlastník	Fotovoltaická elektrárna	27,6 kWp	střecha objektu
Obec Valašská Bystřice	Vlastník	Fotovoltaická elektrárna	41,5 kWp	střecha pavilonu B ZŠ
Obec Zašová	Vlastník	Fotovoltaická elektrárna	40 kWp	střecha objektu č.p. 88 Veselá
Obec Zašová	Vlastník	Fotovoltaická elektrárna	18 kWp	střecha objektu
Obec Zašová	Vlastník	Fotovoltaická elektrárna	29,8 kWp	střecha ZŠ
[redacted]	Vlastník	Fotovoltaická elektrárna	6,37 kWp	střecha RD

1.3. Současný stav Projektu

Dne 07.11.2022 se konala ustavující členská schůze ES, kterou byl založen spolek ENERKOM Valašsko z.s., skupinou 13 zakládajících členů. Předsedou spolku byl zvolen Místní akční skupina Rožnovsko, z.s., členem výboru pak dále Obec Krhová a Hvfree.net servis s.r.o.. Členy kontrolního výboru byli zvoleni Valstro s.r.o., Obec Zašová a Zemědělské obchodní družstvo Rožnovsko.

Dle stanov schválených ustavující členskou schůzí bylo ES založeno jako spolek a energetické **společenství pro obnovitelné zdroje** dle příslušné směrnice Evropského parlamentu a dle ust. § 20b odst. 3 energetického zákona.

ES u svých členů rozlišuje členství s hlasovacími právy a bez hlasovacích práv, a ve smyslu zákonem stanovených omezení hlasovacích práv velkých podniků.

2. Posouzení zvolené formy ES z hlediska záměru projektu a majetkových vztahů

Na podkladu výchozího stavu projektu je v prvé řadě možno posoudit, zda zvolená právní forma spolku odpovídá záměrům realizovaného projektu Energetického společenství. Ve smyslu ust. § 20 energetického zákona platí, že má-li ES formu družstva nebo jiné obdobné obchodní korporace, může, připouští-li to zakladatelské právní jednání, rozdělit nejvýše 33 % zisku a jiných vlastních zdrojů pouze mezi své členy, neohrozí-li naplňování účelu společenství a zajišťování potřeb členů společenství a vytvoří-li fond ze zisku ve výši nejméně 30 % základního kapitálu, který nelze rozdělit mezi členy. Zákonná úprava družstva (a ostatních korporací) je pak obsažena v zákoně č. 90/2012 Sb. Naproti tomu **spolek je formou neziskové právnické osoby** upravené zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník a v případě této právní formy ES je **tvorba zisku vyloučena**, a to i přímo v rámci EZ (ust. § 20b odst. 9)

Z výše uvedeného přehledu zakládajících členů ES vyplývá, že okruh členů ES je tvořen obcemi, obchodními korporacemi, fyzickými osobami, i subjekty občanského sektoru. Dále, z výše uvedené specifikace výrobních kapacit elektřiny zapojených do ES vyplývá, že výrobny jsou buďto ve vlastnictví členů ES, nebo osob, které mají o členství v ES zájem. Současně, z konzultací s klientem je zřejmé, že minimálně v dohledné době realizace Projektu není počítáno s výstavbou vlastních výroben elektřiny, které by byly vlastnictvím ES, tj. sdílení elektřiny je v současné době plánováno ze zdrojů ve vlastnictví členů ES. Projekt ES má současně stát na principech otevřenosti a dobrovolnosti členství, má mít primárně neziskový charakter, to vše s maximálně jednoduchou správou a nízkou administrativní zátěží, flexibilitou rozhodování a správy a v neposlední řadě má podporovat princip sdílení a spolupráce mezi subjekty různých sektorů a právních forem.

Za těchto východisek **volba formy spolku** jako právního rámce pro energetické společenství sestávající ze subjektů více právních forem přináší několik významných výhod jak z hlediska legislativy, tak z hlediska praktické správy a dlouhodobého fungování:

Spolek je založen na otevřeném členství – umožňuje postupné připojování dalších členů, ať už jde o další obce, místní organizace, podnikatele nebo obyvatele. To odpovídá smyslu energetického společenství, které má být otevřené novým účastníkům a umožňovat široké zapojení komunity. Spolek je ze zákona neziskovou právnickou osobou. Jeho hlavním účelem tedy není dosahování zisku, ale naplňování společného účelu – v tomto případě sdílení a efektivní využívání energie z místních zdrojů. Jakýkoliv případný zisk z činnosti spolku je nutno využít k dosažení nebo rozvoji jeho účelu, nikoliv k rozdělení mezi členy. To je například z hlediska obcí zásadní, protože to eliminuje riziko, že by se z činnosti společenství stala podnikatelská aktivita s komerčním cílem.

Účast obcí ve spolku není spojena s majetkovou účastí a držením obchodního podílu, jako je tomu například u družstva nebo obchodní společnosti. Nevzniká tak potřeba správy tohoto podílu, oceňování v účetnictví obce, ani složitého nakládání s ním při případném vystoupení. **Členský vklad ve spolku je spíše symbolický a účast v něm se řídí stanovami, nikoliv právními režimy obchodních korporací.**

Spolek má současně poměrně jednoduchou organizační strukturu (členská schůze, výbor, zřízené orgány) a proces rozhodování lze ve stanovách přizpůsobit potřebám členů. To umožňuje operativně reagovat na technické a organizační požadavky spojené se sdílením elektřiny a správou společných projektů. **Forma spolku přímo podporuje princip spolupráce, kdy se více subjektů spojuje za účelem dosažení společného cíle – např. společného energetického managementu, sdílení výroby z obnovitelných zdrojů a zajištění stabilních a předvídatelných cen energií pro své organizace a obyvatele.**

Shrnuto, založení energetického společenství více obcemi, za účasti podniků a domácností ve formě spolku je transparentní, neziskové a administrativně méně náročné řešení, které umožňuje naplnit podmínky energetického zákona pro sdílení elektřiny, zapojit do spolupráce další subjekty a zajistit dlouhodobou udržitelnost projektu bez složité správy majetkových podílů.

3. Předpoklady a podmínky registrace u Energetického regulačního úřadu

ES ke dni zpracování studie doposud není registrováno u Energetického regulačního úřadu (ERÚ), přičemž dalším nezbytným krokem k úspěšné realizaci projektu je tato registrace. Žádost o registraci u ERÚ podává právnická osoba založená k fungování jako ES nebo osoby oprávněné podat návrh na zápis tohoto ES do veřejného rejstříku (např. zakladatelé spolku).

Povinné náležitosti žádosti podle § 20d EZ:
a) Název či obchodní firma získatele, sídlo, IČO
b) Předmět činnosti (např. sdílení elektřiny, provoz EMS)
c) Seznam členů s jejich údaji (fyzické osoby – jméno, bydliště a datum narození; právnické osoby – název, sídlo, IČO), včetně označení členů s hlasovacími právy a identifikace MSM podniků
d) Prohlášení, který člen (či členové) vykonává rozhodující vliv

Povinné přílohy (dle § 20d odst. 3 EZ):

- kopie zakladatelského právního jednání (stanov či zápis z ustavující schůze)
- doklad o založení právnické osoby/rejstříkový výpis
- doklady nebo čestná prohlášení, že členové jsou malými či středními podniky

Kritéria malého, středního a velkého podniku:

- Počet zaměstnanců: Malý podnik zaměstnává do 50 osob, střední 50-500 a velký podnik více než 500.
- Roční obrat: Malý podnik má obrat do 10 milionů EUR, střední do 50 milionů EUR, a velký podnik má obrat vyšší než 50 milionů EUR

Správní poplatek ve výši 2 000 Kč je splatný při podání žádosti, tj. k žádosti o registraci se připojuje doklad o jeho zaplacení. Platba se provádí bankovním převodem – nutné uvést konstantní symbol 558, variabilní symbol = IČO žadatele.

Registrace ES u ERÚ není proces, který by měl stanovenou dobu trvání, jako je tomu u licencí nebo jiných povolení. ERÚ vede registr energetických společenství, ale proces registrace je

spíše formální a administrativní. Po provedení registrace je žadateli doručí výpis z evidence. Jakékoliv změny údajů (např. změna sídla, struktury členů, rozhodujícího vlivu) musí ES bezodkladně oznámit ERÚ. Registrované údaje se následně aktualizují. Registrace ES u ERÚ je předpokladem pro následné registrování ve systému EDC (elektroenergetické datové centrum), kde se zřizuje technická infrastruktura pro sdílení elektřiny (registrace výrobních a odběrných EAN, skupin sdílení, alokační klíče apod.). Registrace u ERÚ nemá vliv na povinnost registrace skupin ve EDC, což je samostatný proces.

4. Členská základna – předpoklady pro vstup členů dle jejich právní formy

4.1. Obecná úprava – stanovy

Ve smyslu čl. 6.3. o **přijetí sdílejícího člena rozhoduje Výbor, o přijetí člena – hybatele rozhoduje členská schůze**. Členství ve spolku vzniká, pokud žadatel splňuje podmínky členství a jeho písemná nebo elektronická přihláška je schválena příslušným orgánem spolku. Formu a náležitosti přihlášky upravuje vnitřní předpis ES. Spolek pak vede seznam členů, který obsahuje náležitosti stanovené zákonem, včetně druhu členství a specifické údaje v případě hybatelů. Na základě poskytnutých podkladů je zřejmé, že stanovy ES odkazují na řešení některých vnitřních předpisů (náležitosti přihlášky, seznam členů), kterými v tuto chvíli ES nedisponuje a budou jedním z výstupů projektu v rámci právních činností.

Krom přijímacího procesu na straně ES je však nutno zohlednit, že v případě některých typů osob je nutno před samotným podáním přihlášky ke členství toto právní jednání založit na zákonných podmínkách jeho platnosti (účinnosti).

4.2. Vstup členů - obcí

Rozhodnutí o vstupu obce do ES podléhá schválení v jejím zastupitelstvu, jemuž je ve smyslu ust. § 84 odst. 2 písm. e) zákona č. 128/2000 Sb., zákona o obcích vyhrazeno rozhodování o účasti obce v právnických osobách. Vstup do spolku, družstva nebo jiné právnické osoby je tedy ze zákona věcí, o které rozhoduje zastupitelstvo, nikoli rada nebo starosta. Platí to i tehdy, pokud členství nevyžaduje velký finanční vklad – rozhoduje se o zásadní změně v právních vztazích obce. **Schválení vstupu do ES zastupitelstvem jasně deklaruje, že účast obce má politickou a strategickou podporu celé samosprávy.** Členství v ES může současně znamenat určité právní závazky (např. placení členských příspěvků, povinnost poskytovat data o spotřebě

energie, spolupráci na projektech). Pokud by pak potenciálně ES mělo v budoucnu investovat do společné infrastruktury, mohou být rozhodnutí spolku finančně významná pro rozpočet obce. Proto má smysl, aby je od začátku schválil nejvyšší orgán obce.

Současně je nezbytné, aby při schválení vstupu obce do ES zastupitelstvo pověřilo konkrétní fyzickou osobu k tomu, aby za obec vykonávala práva a povinnosti spojená se členstvím v ES, včetně jejího případného zastoupení při výkonu funkce v orgánech ES. Ve smyslu ust. § 152 odst. 2, § 154 občanského zákoníku může být členem voleného orgánu právnické osoby i právnická osoba. Pokud je členem voleného orgánu právnická osoba, musí bez zbytečného odkladu pověřit fyzickou osobu, aby ji v orgánu zastupovala. Tato fyzická osoba pak vykonává práva a povinnosti vyplývající z funkce, jako by byla členem orgánu sama. Vzor znění usnesení zastupitelstva obce v tomto smyslu je součástí právní dokumentace projektu.

4.3. Vstup členů – příspěvkových organizací

Dle ustanovení § 37a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „malá rozpočtová pravidla“) „***nesmí příspěvková organizace zakládat ani zřizovat právnické osoby*** *a ani mít majetkovou účast v právnické osobě zřízené nebo založené za účelem podnikání*“. Ze zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů však lze dovodit, že příspěvková organizace **může být účastna v již založené právnické osobě**, která nebude založena za účelem podnikání, tedy i v ES.

V této souvislosti je nutné upozornit na nutnost **souhlasu jejího zřizovatele s takovou účastí**, resp. na nutnost tuto skutečnost odpovídajícím způsobem promítnout do zřizovací listiny dané příspěvkové organizace.

V této souvislosti lze odkázat na ustanovení § 27 odst. 2 zákona č. 250/2000 Sb., dle kterého musí zřizovací listina obsahovat:

f. vymezení práv, která organizaci umožní, aby se svěřeným majetkem mohla plnit hlavní účel, k němuž byla zřízena; zejména se uvedou práva a povinnosti spojené s jeho plným efektivním a ekonomicky účelným využitím, s péčí o jeho ochranu, rozvoj a zvelebení, podmínky pro jeho případnou další investiční výstavbu, dále pravidla pro výrobu a prodej zboží, pokud jsou předmětem činnosti organizace, práva a povinnosti spojená s případným pronajímáním svěřeného majetku jiným subjektům a podobně

Možnost účasti příspěvkové organizace v ES není v rozporu ani s obecným vymezením příspěvkové organizace, neboť ta je zřizována pro výkon činností zřizovatele v samostatné působnosti, přičemž její činnost je zpravidla nezisková.

Nad rámec uvedeného je však nezbytné upozornit na rizika, která mohou být s účastí příspěvkové organizace v konkrétním společenství spojena a která bude muset každý jednotlivý zřizovatel zvážit před povolením účasti příspěvkové organizace v daném společenství. V prvé řadě se jedná o případné majetkové povinnosti, které budou z účasti příspěvkové organizace ve společenství vyplývat. Stejně tak bude muset zřizovatel příspěvkové organizace vždy pečlivě uvážit, jestli účast ve společenství nebude narušovat plnění hlavní činnosti příspěvkové organizace.

Výše uvedené lze tedy shrnout tak, že příspěvková organizace může vstoupit (stát se členem) do již existujícího ES, zřizovatel příspěvkové organizace však bude muset vždy upravit práva a povinnosti příspěvkové organizace ve zřizovací listině. Vzor znění usnesení zastupitelstva obce a dodatku ke zřizovací listině příspěvkové organizace v tomto smyslu je součástí právní dokumentace projektu.

K totožným závěrům, jak jsou prezentovány touto kapitolou, bylo podáno dne 19.01.2024 **stanovisko Ministerstva financí ČR, odboru Financování územních rozpočtů** č. j. MF-859/2024/2203-2

4.4. Vstup členů – obchodních korporací

Do projektu je možno zapojit rovněž obchodní korporace, a to buďto náležející do soukromého vlastnictví, nebo obchodní korporace, v nichž obce (města) vlastní 100% obchodního podílu, popř. jsou jediným akcionářem.

V daném případě lze dospět k závěru o tom, že vstup obchodní korporace do ES v právní formě spolku podle občanského zákoníku nespadá do výlučné působnosti valné hromady korporace. S ohledem na charakter „osobního členství“ ve spolku, které není spojeno s majetkovou účastí korporací lze dospět k závěru o tom, že pro členství v ES mající právní formu spolku postačí **rozhodnutí statutárního orgánu dotčené korporace**. I v tomto případě je nezbytné, aby při schválení vstupu korporace do ES statutární orgán pověřil konkrétní fyzickou osobu k tomu,

aby za obec vykonávala práva a povinnosti spojená se členstvím v ES, včetně jejího případného zastoupení při výkonu funkce v orgánech ES. Vzor pověření statutárního orgánu korporace je součástí právní dokumentace projektu.

V souvislostí s účastí obchodních korporací v ES je pak nutno upozornit na specifikum vyplývající z ust. § 20b odst. 2 písm. c) EZ, podle nějž je ES je společenstvím, v němž hlasovací práva náleží jen členům, kterými jsou fyzické osoby, malé podniky, církve a náboženské společnosti a jejich evidované právnické osoby, územní samosprávné celky nebo dobrovolné svazky obcí nebo jiné příspěvkové organizace územních samosprávných celků, a ani nikdo jiný než tito členové v ní nesmí přímo nebo nepřímo jinak uplatňovat rozhodující vliv,

Podle výkladové praxe Evropské komise a dokumentů k implementaci článku 22 směrnice (EU) 2018/2001 (RED II) a navazujících pokynů ke státní podpoře v energetice platí, **že podniky s účastí veřejného subjektu 25 % a více jsou pro účely veřejné podpory v rámci energetických komunit považovány za velké podniky.** Tím se liší od Nařízení GBER (č. 651/2014) – příloha I, podle nějž podnik může být klasifikován jako malý a střední podnik i při veřejném podílu nad 25 %, pokud jinak splňuje ekonomická kritéria (obrat, zaměstnanci). **Pro účely ES je tak podnik vlastněný obcí vždy považován za velký a tedy nedisponuje hlasovacími právy v ES.**

4.5. Vstup členů – ostatních právnických a fyzických osob

Do projektu je možno zapojit rovněž další formy právnických osob (spolky, svazy). V jejich případě bude vždy nezbytné podle obsahu jejich stanov (zřizovacích listin), zda účast v jiné právnické osobě (byť neziskového charakteru) podléhá rozhodnutí statutárního orgánu právnické osoby, nebo jejího nejvyššího orgánu. I v těchto případech je vždy současně se schválením vstupu do ES pověřit konkrétní fyzickou osobou výkonem práv a povinností spojených se členstvím, popř. účastí v orgánech ES.

Podnikající fyzické osoby (popř. „prosté“ fyzické osoby) projevují svou vůli právním jednáním v rámci účasti podání přihlášky ke vstupu do ES bez jakýchkoliv dalších formálních požadavků.

4.6. Varianty online podpisu přihlášky do spolku prostřednictvím webového rozhraní

V případě, kdy by spolek v rámci webových stránek spolku v budoucnu uvažoval o možnosti podání (odeslání) přihlášky k členství ve spolku prostřednictvím vyplnění online formuláře na webovém rozhraní, bude nutno zabývat se otázkou elektronického podpisu takové přihlášky.

Zákonná úprava (nařízení eIDAS, EU 910/2014) a zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru) umožňují v tomto směru více variant.

- Kvalifikovaný elektronický podpis, tj. podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném poskytovatelem služeb (např. PostSignum, První certifikační autorita – I.CA). K tomuto podpis vyžaduje software + certifikát (na tokenu, kartě, či v cloudu). Poskytuje nejvyšší právní jistotu platnosti, je však náročnější na zřízení a proto vhodný zejména ve vztahu k osobám, které tímto druhem podpisu již disponují.

- Podepsání přes datovou schránku – lze využít, pokud přihlášku z online verze bude možno vyexportovat do dokumentu ke stažení, který bude možno odeslat ze své datové schránky subjektu. Odeslání datovou schránkou má podle § 18 zákona č. 300/2008 Sb. stejný účinek jako podpis.

- Podepsání prostřednictvím BankID – provádí se prostřednictvím ověření identity přes přihlášení do internetového bankovnictví. Dokument se podepisuje na platformě, která má napojení na BankID podpis (např. Signi, OKdokument, DocuSign s českou podporou). Jedná se o tzv. pokročilý elektronický podpis, který je plně uznatelný.

- „Neformální“ elektronický podpis – pokud by vnitřní předpis upravující podání přihlášky tuto variantu podporoval je možno využít varianty bez vysoké právní jistoty, např. formou vložení naskenovaného vlastnoručního podpisu do PDF (Adobe Reader, PDF-XChange), popř. s využitím podpisu na tabletu či mobilu prstem – tyto varianty podporují aplikace HelloSign, SignEasy, PandaDoc, které se používají pro elektronické podepisování dokumentů (e-signature) a pro celkovou správu dokumentů

4.6.1. Podání přihlášky k členství v ES formou vyplnění formuláře v online prostředí

Přihláška ke vstupu do spolku (tedy i energetického společenství ve formě spolku) **musí mít písemnou formu**, protože jde o jednostranný právní úkon uchazeče o členství. **Podpis však nemusí být nutně „ručně na papíře“**, lze jej nahradit elektronickou formou, pokud spolek takovou možnost výslovně připustí **ve stanovách nebo ve vnitřním předpisu**.

Tedy elektronická přihláška (např. přes webový formulář) bude platná, pokud ES stanoví, že k projevu vůle postačí vyplnění a odeslání elektronického formuláře (jde o tzv. konkludentní přijetí projevu vůle, podepřený elektronickým potvrzením). Doporučuji, aby ve stanovách ES, popř. vnitřním předpisu ES bylo výslovně uvedeno, že „přihlášku lze podat i elektronicky prostřednictvím online formuláře, jehož odesláním uchazeč potvrzuje svůj závazný projev vůle stát se členem spolku“.

Návrh řešení pro podání online přihlášky do ES:

- **Vyplnění přihlášky** - Zájemce otevře na webových stránkách ES záložku *„Přihláška do společenství“*. Do interaktivního formuláře vyplní všechny požadované údaje dle energetického zákona (např. identifikační údaje, kontakty, druh člena – výrobce/spotřebitel) a další doplňující informace vyžadované stanovami či interními předpisy ES. Formulář odešle kliknutím na tlačítko *„Odeslat přihlášku“*.
- **Notifikace -** Po odeslání formuláře systém automaticky vygeneruje e-mailovou notifikaci příslušnému orgánu ES (Správci sdílení) s informací o nové přihlášce.
- **Kontrola údajů správcem sdílení -** Správce se přihlásí do administrátorského rozhraní systému. V sekci *„Přihlášky“* zkontroluje vyplněné údaje uchazeče. Pokud je vše v pořádku, klikne na *„Potvrdit správnost údajů“*.
- **Postoupení příslušnému orgánu ES -** Po potvrzení systém automaticky rozešle členům výboru e-mailovou notifikaci obsahující základní informace o uchazeči a odkaz na online hlasování.
- **Hlasování členů výboru -** Člen výboru kliknutím na dlaždici *„ANO – souhlasím s přijetím“* nebo *„NE – nesouhlasím s přijetím“* vyjádří svou vůli. Volba je opatřena časovým razítkem a uloží se do databáze systému.
- **Vyhodnocení hlasování -** Jakmile nadpoloviční většina členů výboru (tj. alespoň 2 z 3) vyjádří souhlas, systém vyhodnotí přijetí uchazeče.

- **Oznámení výsledku -** Systém automaticky odešle e-mailovou notifikaci uchazeči i koordinátorovi s výsledkem hlasování.
- **Vytvoření členské karty -** V databázi systému se založí nová karta člena ES, do které se propíšou údaje z přihlášky.
- **Nastavení sdílení –** Správce sdílení následně doplní do členské karty údaje o EANech (odběrná a výrobní místa) a provede nastavení sdílení v souladu s pravidly ES.

5. Sdílení elektřiny v rámci ES – obecné principy

Následující část se zaměřuje na obecný popis fungování sdílení elektřiny v rámci energetického společenství (ES), kdy výrobní zdroje elektřiny – zejména obnovitelné zdroje energie (OZE) – jsou ve vlastnictví jednotlivých členů ES, tedy v modelovém případu odpovídající ENERKOM Valašsko z.s.. Cílem je vysvětlit princip fungování takového systému, definovat pojem „skupina sdílení“, popsat mechanismus alokačního klíče a stanovit základní principy určování ceny sdílené elektřiny.

5.1. Obecný princip sdílení elektřiny v ES

Sdílení elektřiny v rámci ES vychází z právní úpravy obsažené v energetickém zákoně, která umožňuje členům ES vzájemně si přerozdělovat elektřinu vyrobenou z OZE a připojenou k elektrizační soustavě. Výrobny elektřiny mohou vlastnit jednotliví členové ES – fyzické i právnické osoby – a vyrobená elektřina, která není spotřebována přímo v místě výroby (její přetoky), může být prostřednictvím mechanismu sdílení alokována dalším členům.

Tento model umožňuje efektivnější využití vyrobené energie, snižuje závislost na nákupu elektřiny ze sítě a přispívá ke snížení nákladů na energie u zapojených členů. Sdílení je zajištěno prostřednictvím centrální evidence výroby a spotřeby, která je vedena Energetickým datovým centrem (EDC) nebo jiným určeným subjektem.

5.2. Elektroenergetické datové centrum, a.s.

EDC je zkratka pro **Elektroenergetické datové centrum, a.s.** Jedná se o nově zřízenou společnost, jejímž hlavním úkolem je zajistit digitalizaci a efektivní správu dat v české energetice. Je to klíčový nástroj pro rozvoj **komunitní energetiky** a sdílení elektřiny. EDC bylo zřízeno na základě novely energetického zákona, známé jako **"Lex OZE 2"**. Toto legislativní opatření je součástí širšího **zákona č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu**

státní správy v energetických odvětvích (energetický zákon), který byl významně novelizován s cílem podpořit obnovitelné zdroje a moderní energetické koncepce.
Primárním cílem EDC je centralizovat a standardizovat sběr dat o výrobě a spotřebě elektřiny, což je nezbytné pro fungování moderní, decentralizované energetiky.

- **Sdílení elektřiny:** EDC je centrální platforma, která umožňuje a vyhodnocuje sdílení elektřiny v rámci energetických společenství a mezi tzv. aktivními zákazníky. Bez jeho fungování by sdílení nebylo možné.
- **Datová podpora:** Shromažďuje a zpracovává data z **průběhového měření** (chytrých elektroměrů), která následně předává dalším účastníkům trhu (např. Operátorovi trhu OTE) pro vyrovnání odchylek a fakturaci.
- **Digitalizace:** Přispívá k celkové digitalizaci a transparentnosti energetického trhu, čímž snižuje administrativní zátěž a zefektivňuje procesy.

5.3. Skupina sdílení

Skupina sdílení je definována EZ (ust. § 27e – f) jako soubor odběrných a výrobních míst, mezi nimiž dochází k přerozdělování vyrobené elektřiny. Každá skupina sdílení má svého správce, který zajišťuje komunikaci s operátorem trhu (OTE) a EDC, provozovateli distribučních soustav a členy ES. Správce také nastavuje parametry sdílení, zejména tzv. alokační klíč.

Do jedné skupiny sdílení mohou být zařazeny pouze ty výrobny a odběrná místa, které splňují podmínky dané zákonem a technickými pravidly pro měření a přenos dat. Podle aktuálně platné právní úpravy obsažené v ust. § 27e odst. 4 EZ může být každé předávací místo (tedy konkrétní odběrné nebo výrobní místo s EAN) zařazeno pouze do jedné skupiny sdílení.

Z této skutečnosti vyplývá, že:

- Člen ES může být teoreticky zapojen do více skupin sdílení, ale jen pokud má více předávacích míst (např. více odběrných míst nebo výroben).
- Pro každé jeho předávací místo však platí zásada „jedna skupina – jeden EAN“.

5.4. Alokační klíč

Alokační klíč je mechanismus, podle kterého se určuje, jak bude vyrobená elektřina rozdělena mezi jednotlivé členy skupiny sdílení. Může být stanoven například podle podílu instalovaného výkonu, podle historické spotřeby, podle pevně daných procentních podílů nebo kombinací těchto metod.

Správné nastavení alokačního klíče je klíčové pro spravedlivé a transparentní fungování sdílení. Klíč může být fixní (neměnný po určitou dobu) nebo dynamický (mění se například podle aktuální výroby a spotřeby). O nastavení klíče obvykle rozhoduje příslušný orgán ES, **V posuzovaném případě je tvorba alokačního klíče svěřena Stanovami (článek 14.4.) Správci skupin sdílení,** který na základě návrhů členů, zjištěných skutečností a analýzy dat rozhoduje o přidělení alokačních klíčů pro sdílení elektřiny v rámci skupiny sdílení. V případě, kdy mezi členy skupiny sdílení dojde k nesouladu při stanovení alokačního klíče, jsou oprávněni podat (čl. 14.5. Stanov) rozpor k rozhodčí komisi, jejíž výrok je pak pro správce skupiny sdílení závazný.

Alokační klíč je tedy v podstatě „návod“ pro EDC, jak má rozdělovat vyrobenou elektřinu ve skupině sdílení mezi její členy. Aby byl funkční a právně uchopitelný, měl by obsahovat minimálně tyto údaje:

- **Identifikaci skupiny sdílení**
  - Název skupiny (pokud jich má ES více)
  - Identifikace správce skupiny (název, IČ, kontakty)
  - Datum účinnosti alokačního klíče a případné datum jeho platnosti do
- Seznam zapojených předávacích míst
  - EAN kód každého odběrného i výrobního místa
  - Identifikace člena ES, kterému předávací místo patří (název/jméno, IČ/RČ, adresa)
  - Typ předávacího místa: výrobní / odběrné / kombinované
- **Přidělovací pravidla**
  - Podíl pro každé předávací místo vyjádřený v procentech, nebo jako fixní množství v MWh/rok, nebo jako prioritní odběr (např. nejdřív pokrýt spotřebu člena A, zbytek rozdělit ostatním).
  - Způsob rozdělování v případě, že výroba nepostačuje na pokrytí všech podílů (např. poměrné krácení, priorita vybraných členů).
  - Způsob rozdělování přebytků (pokud výroba převyšuje součet podílů).
- **Zvláštní pravidla**
  - Časové členění – zda se alokace mění v průběhu roku (např. sezónní rozdělení).
  - Rozdílné podíly pro různé výrobny – pokud má skupina více zdrojů energie.
  - Úprava při změně počtu členů – mechanismus přepočtu podílů.

Vzor alokačního klíče je součástí právní dokumentace projektu.

5.5. Cena sdílené elektřiny

Cena sdílené elektřiny mezi členy ES by měla být stanovena tak, aby odrážela náklady na její výrobu a distribuci v rámci ES a současně byla pro členy výhodnější než běžná tržní cena elektřiny. Cena může být stanovena pevnou sazbou (např. Kč/kWh) nebo jako procento z aktuální tržní ceny.

Při tvorbě ceny sdílené elektřiny v rámci ES je potřeba vybalancovat technické, ekonomické a právní hledisko – a zároveň nezapomenout na pravidla pro spojené osoby a případnou veřejnou podporu (k této problematice blíže viz. kapitoly 6 a 7).

Mezi hlavní principy tvorby ceny sdílené elektřiny by měly náležet:

- **Odhad hodnoty elektřiny na trhu**
  - **Referenční cena** – obvykle se bere orientačně cena, kterou by odběratel platil obchodníkovi za silovou elektřinu (tj. tržní cena dodávky, bez regulovaných složek).
  - **Výkupní cena přetoků** – ukazuje, jakou hodnotu má elektřina pro výrobce, pokud by ji prodal obchodníkovi. Ta bývá nižší než tržní cena nákupu, protože odráží velkoobchodní hodnotu.

Logicky se cena sdílené elektřiny bude pohybovat **mezi** výkupní cenou (dolní hranice) a tržní nákupní cenou (horní hranice), podle toho, jak se členové ES dohodnou na sdílení přínosu.

- **Náklady a motivace obou stran**
  - Výrobce by měl dostat více než by získal při výkupu přetoků.
  - Odběratel by měl platit méně než při nákupu od obchodníka.
  - Cena by však měla zohledňovat i základní principy účelu ES, kdy vedle optimalizace výnosů na straně výrobce a úspory na straně odběratele, tedy principů ekonomických stojí i principy dosažení energetické nezávislosti komunity, principy její sociální interakce a efektivního využívání obnovitelných zdrojů

S tvorbou ceny se pojí problematicky daňového zatížení, pravidel uplatňovaných pro spojené osoby a otázky týkající se veřejné podpory (k této problematice blíže v kapitole 7.)

Vedle ceny může být ES účtován členům skupiny sdílení i administrativní poplatek určený na pokrytí nákladů na správu sdílení, měření a komunikaci s provozovateli sítí, EDC a OTE (k této problematice blíže viz kapitola 10.3.3.).

5.6. Měření spotřeby a výroby elektřiny

5.6.1. Průběhové měření

Spotřeba i výroba elektřiny v rámci energetického společenství (ES) se měří pomocí průběhových měřicích zařízení (tzv. průběhových elektroměrů), která zaznamenávají odebranou a dodanou energii v krátkých intervalech – v ČR standardně v patnáctiminutových profilech.

Tato měření jsou povinná pro všechny odběrné i výrobní body zapojené do skupiny sdílení. Naměřená data jsou dálkově přenášena příslušnému provozovateli distribuční soustavy (PDS), který je následně poskytuje operátorovi trhu (OTE). Z dat od OTE čerpá Energetické datové centrum (EDC) nebo jiný systém, který provádí výpočty přidělení vyrobené elektřiny podle nastaveného alokačního klíče.

Průběhové měření je zásadní pro přesný výpočet sdílených množství mezi členy ES, možnost uplatnění správného alokačního klíče a transparentnost vyúčtování.

5.6.2. Role správce skupiny sdílení

Správce skupiny sdílení je subjekt, který má v rámci ES (též ve smyslu čl. XIV Stanov ES) odpovědnost za:

- Nastavení a správu alokačního klíče – určuje, jakým způsobem se vyrobená elektřina rozdělí mezi členy skupiny.
- Komunikaci s OTE a PDS – správce je kontaktním místem pro poskytování a ověřování měřicích dat.
- Kontrolu správnosti dat – hlídá, zda přidělené objemy odpovídají pravidlům a skutečné výrobě/spotřebě.
- Předávání dat pro vyúčtování – připravuje podklady pro finanční vypořádání mezi členy.
- Řešení nesrovnalostí – např. při chybách v měření nebo při porušení pravidel sdílení.

Správce může být přímo energetické společenství (je-li k tomu organizačně a technicky vybaveno), nebo externí služba (specializovaná společnost)

5.6.3. Role Energetického datového centra (EDC)

EDC je technický a datový systém, který:

- Sbírá měřicí data od OTE a případně přímo od PDS,
- Provádí výpočty přerozdělení výroby podle alokačního klíče,
- Archivuje historii měření a přidělení výroby jednotlivým odběrným místům,
- Poskytuje datové výstupy členům ES (např. online přehledy, měsíční souhrny),
- Může generovat podklady pro fakturaci a vyúčtování.

Výhodou EDC je automatizace celého procesu, minimalizace chyb a možnost detailní analytiky spotřeby a výroby, což pomáhá členům ES optimalizovat svou energetickou bilanci.

5.7. Úskalí současné smluvní úpravy odběru přetoků

V současné době má naprostá většina vlastníků výroben z fotovoltaických elektráren (FVE) uzavřeny smlouvy s obchodníky s elektřinou, podle nichž jsou **povinni prodávat obchodníkovi veškeré přetoky elektřiny, které nejsou spotřebovány přímo v odběrném místě výrobny**. Tyto smlouvy obvykle neumožňují, aby výrobce sám rozhodoval o nakládání s přebytky, a tedy ani jejich využití pro sdílení v rámci ES.

Pro zapojení výrobny do skupiny sdílení je proto nezbytné, aby výrobce jednal se svým obchodníkem o změně (dodatku) smlouvy o výkupu přetoků. Tato změna musí umožnit, aby část nebo veškeré přetoky elektřiny mohla výrobna směrovat k odběratelům – členům ES – v rámci schématu sdílení podle energetického zákona.

Jako výrazný benefit pro své členy by mělo Energetické společenství aktivně pomáhat při jednání s obchodníky o těchto úpravách smluv. To může zahrnovat:

- přípravu vzorového znění dodatku ke smlouvě o výkupu,
- koordinované jednání s vybranými obchodníky jménem více členů současně,
- poskytování právního a technického poradenství při změně smluvních ujednání,
- zajištění, aby nastavené podmínky smluv odpovídaly potřebám sdílení a nebyly v rozporu s legislativou ani s pravidly provozu distribuční soustavy.

Tento postup usnadní vstup nových výrobců do ES, sníží administrativní zátěž jednotlivých členů a zajistí, aby sdílení elektřiny mohlo probíhat efektivně a bez smluvních překážek.

6. Dopad úpravy tzv. spojených osob dle zákona o dani z příjmů

Institut tzv. **spojených osob** je pro účely daně z příjmů definován v § 23 odst. 7 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“). Podle tohoto ustanovení se spojenými osobami rozumí zejména subjekty, mezi nimiž existuje personální či majetková vazba (např. obec a její příspěvková organizace, kraj a jím zřízená škola, nebo podnikatelský subjekt a jeho dceřiná společnost).

Účelem této právní konstrukce je zabránit tomu, aby vzájemné vztahy mezi propojenými osobami byly zneužívány k umělému snižování daňového základu – typicky sjednáváním cen, které se odchylují od **cen obvyklých**.

Cena obvyklá sdílené elektřiny v rámci energetického společenství je podle mínění zpracovatele této studie **cena odpovídající částce, již by nezávislý výrobce elektřiny obdržel při prodeji svých přetoků obchodníkovi s elektřinou v místě a čase dodávky.** Za objektivní referenční hodnotu se považuje výkupní cena přetoků od obchodníka, obvyklá v dané lokalitě a období.

Cena obvyklá se tedy stanovuje nezávisle na dohodě spojených osob – vychází z toho, co by výrobce dostal při standardním prodeji obchodníkovi. **Současně je nezbytné cenu obvyklou pravidelně aktualizovat** – lze doporučit ve čtvrtletním nebo půlročním intervalu, podle vývoje trhu.

Pro stanovení obvyklé ceny lze využít:

- veřejně dostupné ceníky obchodníků,
- průměrné tržní ceny výkupů (PXE, OTE),
- odborné vyjádření znalce či energetického poradce.

Obecné pravidlo v oblasti přímých daní vychází z toho, že pro daňové účely se vychází ze skutečně sjednaných cen. ZDP ovšem v § 23 odst. 7 zavádí korekční mechanismus:

- pokud se ceny sjednané mezi spojenými osobami liší od cen, které by za stejných či obdobných podmínek sjednaly osoby nezávislé, a

- tento rozdíl není řádně odůvodněn,

pak je správce daně oprávněn **upravit základ daně poplatníka o tento rozdíl**. Nelze-li cenu obvyklou zjistit, vychází se podle zákona z ceny stanovené dle předpisů o oceňování majetku. Tento mechanismus chrání princip daňové neutrality a rovného zacházení – tj. aby spojené osoby nebyly v lepším postavení než ostatní subjekty na trhu.

V kontextu **komunitní energetiky** a sdílení elektřiny má výše uvedená úprava zásadní význam. Pokud by například obec (jako zřizovatel) umožnila své příspěvkové organizaci čerpat sdílenou elektřinu **zcela bezúplatně** (za cenu 0 Kč), jednalo by se o transakci mezi spojenými osobami. V takovém případě by finanční úřad při kontrole mohl dojít k závěru, že takové plnění musí být pro daňové účely přeceněno na **cenu obvyklou**. Tato situace by vedla k následujícím důsledkům:

- **Na straně výrobce (např. obce)**: vzniká povinnost vykázat výnos ve výši ceny obvyklé. Tento „fiktivní výnos“ pak vstupuje do daňového základu a je zdaňován podle obecné sazby (u právnických osob zpravidla 21 % dle § 21 odst. 1 ZDP).
- **Na straně příjemce (např. příspěvkové organizace)**: vzniká nepeněžní příjem, který se rovněž oceňuje cenou obvyklou a podléhá dani z příjmů, pokud se nejedná o příjem od daně osvobozený nebo příjem, který není předmětem daně (např. u některých nepodnikatelských činností dle § 18a ZDP).

Pokud by společenství nebo jeho členové stanovili v rámci sdílení elektřiny cenu nulovou nebo jinak zjevně nepřiměřenou, riskují, že daňová správa provede **doměření základu daně** podle § 23 odst. 7 ZDP. Prakticky to znamená, že rozdíl mezi sjednanou a obvyklou cenou by byl zpětně zdaněn. Kromě samotné daně by hrozilo i vyměření penále (§ 251 daňového řádu) a případně i úroků z prodlení. U veřejnoprávních subjektů, jako jsou obce nebo jejich příspěvkové organizace, by navíc vznikl problém rozpočtového plánování, protože by musely pokrývat daňové zatížení z prostředků určených pro výkon jejich hlavní činnosti.

Z uvedeného vyplývá několik klíčových závěrů:

- **Bezúplatné sdílení elektřiny mezi spojenými osobami není daňově akceptovatelné.** I v případě nulové sjednané ceny bude muset být pro účely daně z příjmů zohledněna cena obvyklá.

- **Rozdíl oproti ceně obvyklé musí být řádně doložen.** Pokud například cena sdílené elektřiny v rámci ES vychází z nižších nákladů díky absenci obchodní marže a části distribučních poplatků, je nutné tento fakt transparentně vysvětlit.
- **Zřizovatelé příspěvkových organizací** musí počítat s tím, že bez ohledu na interní dohody bude nutné v rozpočtu reflektovat, že elektřina sdílená mezi obcí a její příspěvkovou organizací bude pro účely daně oceňována v hodnotě ceny obvyklé.
- Celkově lze tedy uzavřít, že institut spojených osob v § 23 odst. 7 ZDP představuje zásadní **korekční mechanismus**, který omezuje možnosti volného nastavení cen mezi propojenými subjekty. V případě energetických společenství a sdílení elektřiny je proto nutné již při nastavení pravidel sdílení a fakturace počítat s tím, že jakákoli odchylka od běžných tržních cen musí být daňově obhájena.

Otázce odůvodnění odchylky sjednané ceny sdílené elektřiny oproti ceně obvyklé se věnuje blíže kapitola 8.7.

7. Veřejná podpora

Problematika veřejné podpory je upravena především v čl. 107 odst. 1 **Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU)**. Podle tohoto ustanovení je za veřejnou podporu považována jakákoli pomoc poskytnutá členským státem nebo z veřejných prostředků, která narušuje nebo hrozí narušením hospodářské soutěže tím, že zvýhodňuje určité podniky nebo odvětví výroby. Základními prvky tedy jsou:

- použití veřejných prostředků,
- selektivní zvýhodnění určitého subjektu,
- a existence hospodářské činnosti (tj. nabízení zboží nebo služeb na trhu).

Právě posledně zmíněný prvek – vymezení hospodářské činnosti – je v případě zapojení různých typů subjektů do sdílení (příspěvkových organizací obcí, typicky mateřských a základních škol, soukromých osob, podnikatelských subjektů), do skupin sdílení, naprosto zásadní.

Obce obecně vystupují jako potenciální poskytovatelé veřejné podpory, nikoliv jako její příjemci. V případě, kdy v rámci skupiny sdílení obec stojí na straně odběratele, může být toto

její postavení hypoteticky přesah do oblasti zadávání veřejných zakázek; této otázce je věnována kapitola č. 8.

Příspěvkové organizace zřizované obcemi či kraji, mezi něž patří většina základních a mateřských škol, poskytují vzdělávání podle **zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon**. Poskytování vzdělání na základních a mateřských školách je chápáno jako **veřejná služba** a podle práva EU se jedná o **nehospodářskou činnost**.

- Nehospodářská činnost je činnost, která není vykonávána na konkurenčním trhu.
- U základních a mateřských škol to vyplývá zejména z toho, že vzdělávání je poskytováno podle státem schválených rámcových vzdělávacích programů a je financováno z veřejných rozpočtů.
- Žáci ani rodiče nenesou skutečné náklady (například formou školného), proto zde chybí znak nabízení služeb na trhu.

Na tuto činnost se tedy pravidla veřejné podpory **nevztahují**. Z toho plyne, že pokud by obecní energetické společenství dodávalo školám elektřinu za zvýhodněnou cenu nebo by jim umožnilo participovat na sdílení energie, nešlo by o veřejnou podporu ve smyslu čl. 107 SFEU.

Pokud jsou školy financovány přímo ze státního rozpočtu či z rozpočtů obcí a krajů, nejedná se o zvýhodnění „podnikatelských subjektů“. Proto:

- **financování vzdělávací činnosti** škol nelze považovat za veřejnou podporu,
- zvýhodněné ceny energií, které jim poskytne obec nebo energetické společenství, nejsou považovány za zásah do hospodářské soutěže, pokud se týkají pouze jejich hlavní (nevýdělečné) činnosti.

Naopak, pokud škola kromě své hlavní vzdělávací činnosti vykonává i **doplňkové komerční aktivity**, nastupuje povinnost pravidla veřejné podpory respektovat. Typicky jde například o:

- pořádání placených jazykových kurzů pro veřejnost,
- pronájem tělocvičny nebo jiných prostor za komerční ceny,
- provoz školní jídelny přístupné široké veřejnosti, nikoli jen žákům a zaměstnancům školy.

Tyto aktivity již představují **hospodářskou činnost** ve smyslu čl. 107 SFEU, neboť se zde jedná o nabízení služeb na trhu za úplatu. Pokud by tedy na tyto aktivity dopadlo zvýhodnění (například levnější elektřina sdílená prostřednictvím energetického společenství), mohlo by být kvalifikováno jako veřejná podpora.

Pokud příspěvková organizace kombinuje nehospodářské a hospodářské činnosti, je nezbytné tyto činnosti **striktně oddělovat**. To zahrnuje zejména:

- samostatné sledování nákladů a výnosů z hospodářské činnosti,
- zajištění, aby prostředky určené pro hlavní vzdělávací činnost nebyly použity k financování komerčních aktivit,
- transparentní účetní oddělení jednotlivých činností.

Tento požadavek vychází z evropské judikatury i metodických pokynů Evropské komise, které zdůrazňují, že jen tak lze předejít skrytému zvýhodnění hospodářské činnosti.

Z výše uvedeného pak vyplývají následující závěry:

- **Mateřské a základní školy jako příspěvkové organizace** obcí se svou hlavní činností spadají mimo režim pravidel veřejné podpory, protože poskytování vzdělání není považováno za hospodářskou činnost.
- Pokud školy čerpají elektřinu prostřednictvím ES, nevzniká v oblasti jejich hlavní činnosti riziko veřejné podpory.
- **Riziko vzniku veřejné podpory** se objevuje pouze tehdy, pokud škola vykonává komerční aktivity mimo rámec veřejné služby. V takovém případě je nutné důsledně oddělit hospodářskou a nehospodářskou činnost, a to zejména v účetnictví.

Z praktického pohledu to znamená, že ES, jejichž členy jsou obce a jejich příspěvkové organizace, mohou nastavovat sdílení elektřiny pro školy jako pro subjekty vykonávající **nevýdělečnou činnost** bez rizika porušení pravidel veřejné podpory. Pro doplňkové aktivity je však vhodné nastavit zvláštní režim cen a nákladů, aby nedošlo k narušení hospodářské soutěže.

7.1. Veřejná podpora podnikatelských subjektů a režim de minimis

V případě členství subjektů, na které se vztahují pravidla veřejné podpory (typicky podnikatelské subjekty), je nutné daný režim zohledňovat. Za veřejnou podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 SFEU se považuje plnění, které je:

- poskytnuto ze státních či veřejných prostředků,
- selektivně zvýhodňuje určité podniky nebo odvětví,
- směřuje na hospodářskou činnost,
- narušuje nebo hrozí narušit hospodářskou soutěž a ovlivňuje obchod v rámci EU.

Pokud **není splněn kterýkoli z těchto znaků**, nejde o veřejnou podporu. Pokud by energetické společenství poskytovalo podnikatelským subjektům elektřinu z obecní fotovoltaiky bezúplatně nebo za zvýhodněnou cenu, bylo by nutné tento postup vyhodnotit z hlediska znaků veřejné podpory.

K jednotlivým znakům veřejné podpory je pak pro bližší vysvětlení kontextu ES možno uvést následující.

Poskytnutí z veřejných prostředků: Podpora je veřejnou podporou jen tehdy, pokud je financována ze státních nebo obecních rozpočtů (či jiných veřejných zdrojů). Může jít o přímé peníze (dotace) nebo nepřímé zvýhodnění (např. snížené poplatky, daňové úlevy). **Dopad na ES:**

- Pokud se sdílení elektřiny mezi členy odehrává čistě na **smluvním základě mezi výrobci a odběrateli**, bez dotací nebo jiného veřejného financování, tento znak naplněn není.
- Potenciální riziko nastává v okamžiku, kdy **obec jako veřejný subjekt** poskytne jiným členům ES (v tomto případě podnikatelským subjektům) elektřinu za cenu nižší než tržní. To by mohlo být kvalifikováno jako využití veřejných prostředků.
- V praxi je proto důležité, aby se ceny sdílené elektřiny odvozovaly od **objektivních nákladů** a nevznikalo zdání, že obec „dotuje“ podnikatelské subjekty z veřejných prostředků.

Selektivní zvýhodnění určitého podniku nebo odvětví: Podpora musí zvýhodnit určité konkrétní subjekty – tj. poskytnout jim výhodu oproti jiným na trhu. **Dopad na ES:**

- Pokud ES nastaví stejné podmínky pro všechny členy (transparentní pravidla sdílení, jednotný alokační klíč, stejný administrativní poplatek), selektivní zvýhodnění zpravidla nevzniká.
- Problém by mohl nastat tehdy, pokud by např. obec (jako výrobce) nastavila pro své odběratele v rámci více skupin sdílení různé podmínky. To by mohlo být vnímáno jako selektivní zvýhodnění.
- Proto se doporučuje mít ve stanovách či směrnicích ES **transparentní a jednotná pravidla**, aby bylo zřejmé, že nikdo není zvýhodněn bez objektivního důvodu.

Existence hospodářské činnosti: Pravidla veřejné podpory se vztahují jen na podniky, tj. subjekty, které vykonávají hospodářskou činnost, tedy nabízejí zboží nebo služby na trhu.

Dopad na ES:

- Jak výše zmíněno, pokud by se sdílená elektřina použila i pro **komerční aktivity příspěvkových organizací školy** (např. večerní jazykové kurzy, pronájem tělocvičny), pak by na tuto část činnosti už dopadala pravidla hospodářské soutěže a tím i veřejné podpory. V takovém případě je nutné vést oddělené účetnictví a náklady/benefity striktně rozlišovat.
- Pokud je odběratelem v ES **podnikatelský subjekt** (s.r.o., družstvo apod.), pak se bezpochyby jedná o hospodářskou činnost a je nutno přijmout opatření k tomu, aby cena sdílené elektřiny neznamenala neoprávněné zvýhodnění.

Narušení nebo hrozba narušení soutěže a vliv na obchod mezi členskými státy EU: Podpora je veřejnou podporou, pokud může narušit hospodářskou soutěž a ovlivnit obchod mezi členskými státy. Výklad je velmi široký – nemusí jít o přímý přeshraniční obchod, stačí potenciální vliv. **Dopad na ES:**

- U malých ES tvořených obcemi a jejich školami je pravděpodobnost dopadu na obchod EU zanedbatelná. Poskytování energie mezi těmito subjekty bude mít čistě **lokální význam**.
- Pokud by se ale ES rozšířilo o **komerční podniky**, které jsou aktivní na liberalizovaném energetickém trhu (např. výrobci s licencí), pak by se již mohl argument vlivu na soutěž a trh EU uplatnit.
- V praxi to znamená, že malé, čistě obecní ES (obce + jejich příspěvkové organizace) **nepředstavuje riziko veřejné podpory**, ale u smíšených ES (obce + firmy) už je třeba posoudit, zda nedochází k narušení hospodářské soutěže.

Poskytnutí podpory formou sdílení elektřiny obcí podnikatelům **není obecně vyloučeno**, spadá ale do oblasti tzv. podpory de minimis. Úprava podpory de minimis vychází z Nařízení Komise (EU) č. 1407/2013. Je to **drobné zvýhodnění podniků**, které je tak malé, že podle EU **neovlivňuje hospodářskou soutěž ani obchod mezi členskými státy** a proto se na něj **nevztahuje zákaz veřejné podpory podle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU**. Podpora de minimis je **plně legální**, pokud splní stanovené limity a pravidla

Podle **Nařízení Komise (EU) č. 1407/2013** platí následující pravidla pro podporu de minimis:

- **Maximální výše podpory 200 000 EUR** v průběhu **tří po sobě jdoucích účetních let** (pro jeden podnik).
- Pro **podniky působící v silniční nákladní dopravě** je limit snížen na **100 000 EUR**.
- **Počítá se součet** všech podpor de minimis, které podnik dostane od všech poskytovatelů (obce, ministerstva, fondy atd.).

„Jeden podnik“ se definuje podle pravidel EU – zahrnuje i propojené a partnerské podniky, takže u koncernů nebo firem s propojeným vlastnictvím se limit počítá pro všechny společně.

Tedy v praxi, pokud obec (člen ES) sdílí podnikateli elektřinu **pod cenou obvyklou**, může rozdíl mezi cenou obvyklou a sjednanou cenou představovat **poskytnutou podporu**. Tento rozdíl se vyjádří **v peněžní hodnotě** a započítá do limitu de minimis. Příklad:

- Cena obvyklá: 150 EUR/MWh
- Sjednaná cena v ES: 100 EUR/MWh
- Rozdíl = 50 EUR/MWh × roční dodávka 200 MWh = **10 000 EUR** veřejné podpory.

Pokud podnik v posledních 3 letech nedostal jinou podporu de minimis, je tento stav zcela v pořádku, protože se vejde hluboko pod limit 200 000 EUR.

Pro výrobce elektřiny (obec) sdílejícího podnikateli však plynou v souvislosti s veřejnou podporou následující povinnosti:

- Musí si od příjemce (podniku) **vyžádat čestné prohlášení**, kolik podpory de minimis už obdržel za poslední 3 roky.
- Musí **vystavit potvrzení** o poskytnuté podpoře a vést o ní evidenci.
- Údaje se zapisují do **centrálního registru podpor malého rozsahu (CRPMS)**.

8. Sdílení elektřiny v rámci ES a jeho vztah k zákonu o zadávání veřejných zakázek

Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále jen ZZVZ) se použije v případech, kdy veřejný zadavatel (např. obec, město nebo jejich příspěvková organizace – viz § 4 ZZVZ) zadává dodávku, službu nebo stavební práce jinému subjektu na základě úplatné smlouvy.

Sdílení elektřiny v rámci ES je primárně koncipováno jako mechanismus spolupráce členů na základě EZ, nikoli jako klasická obchodní dodávka zboží nebo služby. Úprava LEX OZE zavedla koncept **energetických společenství**, jejichž cílem je usnadnit sdílení elektřiny mezi obcemi, podniky a občany. V rámci těchto společenství by se měly vzájemné dohody o sdílení elektřiny posuzovat odlišně, než na principech zadávání veřejné zakázky.

Vytvořením a registrací ES jako právnické osoby se sdílení elektřiny realizuje na základě **vnitřních pravidel a stanov společenství**, a nikoliv jako klasická veřejná zakázka. To může poskytnout zapojeným subjektům, včetně obcí a podnikatelů větší flexibilitu a zjednodušit administrativu, která by jinak byla spojena se zadáváním veřejných zakázek. Přesto mohou vzniknout situace, **kdy sdílení elektřiny může být interpretováno jako veřejná zakázka ve smyslu ZZVZ**, resp. vztah mezi výrobcem (např. podnikatelem) dodávajícím elektřinu ke sdílení, jejímž příjemcem je obec, popř. její příspěvkové organizace, jako sdílející odběratelé, může naplnit znaky veřejné zakázky.

Dle právního názoru zpracovatele této studie by se mohlo jednat zejména o situace, kdy **skupina sdílení v rámci ES je složena z výrobce (nebo výrobců), kteří jsou podnikatelé** a na straně odběratelů v rámci skupiny sdílení **převažují subjekty, které naplňují znaky veřejného zadavatele** (typicky obce a příspěvkové organizace). V takovém případě by mělo být zkoumáno, **zda podmínky sdílení a zejména finanční objem jeho hodnoty nenaplňují znaky veřejné zakázky**, která by měla být zadávána v režimu ZZVZ.

Z tohoto pohledu je rozhodujícím kritériem hodnota plnění – ceny odebrané elektřiny obcí (resp. veřejnými korporacemi, které mohou být považovány za veřejného zadavatele), která je v rámci skupiny sdílení výrobci – podnikateli za odebranou elektřinu uhrazena.

Pro stanovení předpokládané hodnoty veřejné zakázky na dodávky je rozhodná u smlouvy na dobu neurčitou, nebo jejíž trvání nelze přesně vymezit, **předpokládaná výše úplaty za 48 měsíců**. Pokud by za tuto dobu úplata člena skupiny sdílení (obce a jejích veřejných korporací) za odebranou elektřinu zaplacenou podnikateli v rámci ES překročila částku 6 milionů Kč bez DPH, byla by překročena zákonná hranice pro povinné zadání zakázky na dodávky elektřiny dle ZZVZ.

Z pohledu právní jistoty vyhnutí se kolize s pravidly pro zadávání veřejných zakázek je proto vhodné doporučit, aby v případě skupiny sdílení, jejímiž členy jsou na straně výrobců podnikatelské subjekty a na straně odběratelů subjekty naplňující znaky veřejného zadavatele dle ZZVZ **byla vždy prokazatelným způsobem oceněna předpokládaná hodnota** (ke dni očekávaného zahájení plnění) **celkového objemu sdílení elektřiny v časovém horizontu 48 měsíců.** V případě, kdy by očekáváný finanční objem sdílené elektřiny přesáhl v případě daného odběratele (veřejného zadavatele) hranici 6 mil. Kč bez DPH, je nutno zvážit, zda v daném případě nenaplňuje struktura členů skupiny sdílení a očekávaný finanční objem znaky veřejné zakázky, která by jinak měla být zadána ve smyslu ZZVZ.

Jakkoliv uvedené úvahy stojí v rozporu k principům sdílení elektřiny v rámci ES, nelze zcela pominout **teoretický model**, kdy může realizací sdílení v rámci ES dojít k **obcházení ZZVZ**. Za problematickou situaci by mohl být např. považován stav, kdy v rámci skupiny sdílení obec sama, popř. jako centrální zadavatel fakticky zajišťuje odběr elektřiny – byť doplňkový, od soukromého subjektu, kdy mimo režim ES by tento vztah jednoznačně naplňoval znaky veřejné zakázky, pro kterou mělo být provedeno zadávací řízení dle ZZVZ.

S ohledem na rané stadium problematiky sdílení elektřiny v rámci komunitní energeticky však pro bližší rozbor vtahu mezi ZZVZ a sdílením v ES doposud neexistuje metodika dotčených orgánů, zejména Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Lze však do budoucna doporučit tomuto tématu věnovat pozornost a i za současné situace posuzovat sdílení v rámci ES dle shora naznačených principů, zejména s ohledem na skladbu členů skupin sdílení.

9. Rozbor problematiky daňové zátěže

9.1. Úvod do kapitoly

Následující část studie se zaměřuje na daňové otázky spojené se sdílením elektřiny v rámci ES. Postupně jsou rozebrány tři hlavní daňové oblasti, které mají na tento způsob fungování přímý dopad – daň z příjmů, daň z elektřiny, daň z přidané hodnoty. V každé z těchto oblastí jsou objasněny podmínky aplikovatelné na fyzické i právnické osoby, včetně možných výjimek či zvláštních režimů. Dále jsou zohledněny i daňové a účetní dopady výstavby (instalace FVE). Text zohledňuje rovněž aktuální vývoj právní úpravy, zejména novelu energetického zákona označovanou jako Lex OZE III, a nabízí praktická doporučení, jak při plnění daňových povinností snížit administrativní náročnost.

V souvislosti se sdílením elektřiny v rámci ES je prvořadé zabývat se právním i daňovým posouzením na straně výrobny elektřiny, a proto je pozornost věnována především dopadům na výrobce elektřiny.

9.2. Daň z příjmů právnických osob

Právní rámec komunitní energetiky, především EZ, nestanoví pro oblast daně z příjmů žádná specifická pravidla. To znamená, že transakce realizované mezi členy energetického společenství nejsou nijak daňově zvýhodněny ani osvobozeny, a to ani tehdy, pokud by se jednalo o sdílení elektřiny bez nároku na úplatu. Při posouzení zákonné úpravy daně z příjmu je tak nutno vycházet z rámce **č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (dále jen „ZoDP“).**

Pokud je provozovatelem výrobny **právnická osoba**, považuje se **příjem z úplatného sdílení elektřiny podle vždy za zdanitelný** (dle ust. § 18 odst. 1 ZoDP)**,** bez ohledu na to, zda právnická osoba disponuje licencí na podnikání v energetice, či nikoliv. Tyto příjmy vstupují do základu daně právnické osoby a podléhají standardní sazbě **daně z příjmů právnických osob ve výši 21 %** (dle ust. § 18 ZoDP).

Tento obecný režim má však výjimky, které se vztahují zejména na tzv. **veřejně prospěšné poplatníky** (§ 17a ZoDP). Do této kategorie spadají především spolky, obce, příspěvkové organizace a některé další neziskové právnické osoby. Naopak družstva, obchodní korporace nebo společenství vlastníků jednotek mezi veřejně prospěšné poplatníky zařazeny nejsou.

U veřejně prospěšných poplatníků se totiž za předmět daně nepovažují příjmy z činností, které nejsou podnikáním, a to za předpokladu, že náklady na tyto činnosti převyšují související výnosy (§ 18a odst. 1 písm. a)). Typicky může tento stav nastat v počátečních letech fungování energetických společenství nebo obcí investujících do obnovitelných zdrojů, kdy finanční zatížení v podobě odpisů nebo splácení úvěrů převyšuje příjem z prodeje či sdílení elektřiny.

Další specifikum se váže k **územním samosprávným celkům**, které zajišťují veřejné potřeby. Zabezpečování veřejných potřeb, mezi něž patří i dodávky energií, se totiž analogicky pro daňové účely nepovažuje za podnikání, a to bez ohledu na to, zda je poskytováno za úplatu. Obdobný režim se vztahuje také na jejich příspěvkové organizace, které byly zřízeny k poskytování veřejných služeb, nikoliv k dosahování zisku (typicky základní a mateřské školy).

Sdílení elektřiny jako nepodnikatelskou činnost mohou vykonávat i jiné neziskové subjekty – například spolky, obecně prospěšné společnosti nebo církve. Pokud v rámci energetických společenství či společenství pro obnovitelné zdroje zajišťují úplatné sdílení elektřiny, mohou i ony využít výjimky podle § 18a ZoDP.

Specifické postavení mají **společenství vlastníků jednotek (SVJ)**. Zákon stanoví, že příspěvky vlastníků na správu domu a pozemku nejsou předmětem daně (§ 18 odst. 2 písm. f) bod 2 ZoDP). Pokud je tedy cena za sdílenou elektřinu zahrnuta do těchto příspěvků (typicky v rámci tzv. fondu oprav), nepodléhá tato částka zdanění.

V případě **spolků** je pak od daně z příjmů osvobozen příjem ze členských příspěvků (§ 19 odst. 1 písm. a) bod 2 ZoDP).

Ani když příjmy z úplatného sdílení **u veřejně prospěšného poplatníka** převýší související náklady, nemusí být výsledná daňová povinnost významná. Zákon **umožňuje těmto subjektům snížit základ daně až o 30 %,** maximálně však o 1 000 000 Kč (§ 20 odst. 7 ZoDP), pokud ušetřenou částku použijí na krytí nákladů v následujícím období. Pokud by snížení o 30 % vedlo k částce nižší než 300 000 Kč, je možné odečíst právě 300 000 Kč, maximálně však do výše dosaženého základu daně. Výjimkou z tohoto pravidla jsou pouze obce, které toto zvýhodnění uplatnit nemohou. Pro **neziskové organizace** či **spolky** zaměřené na úplatné sdílení elektřiny je však tato úleva velmi významná, neboť v praxi často vede k nulové daňové povinnosti.

Z pohledu právnických osob zapojených do komunitní energetiky lze tedy shrnout, že obchodní korporace a družstva musí vždy počítat se zdaněním příjmů z úplatného sdílení (§ 18 odst. 1 ZoDP), zatímco obce, příspěvkové organizace a neziskové právnické osoby mohou využít řady výjimek a zvýhodnění uvedených v § 17a, § 18a, § 18 odst. 2, § 19 a § 20 ZoDP, které mohou jejich daňovou povinnost snížit na minimum nebo zcela eliminovat.

Pokud dochází ke **sdílení elektřiny mezi tzv. spojenými osobami**, tedy mezi subjekty s personálním nebo majetkovým propojením (např. mezi příspěvkovou organizací a jejím zřizovatelem – obcí či krajem, blíže viz. kapitola 6), je nutné při stanovení daňové povinnosti (základu pro výpočet daně) vycházet z úpravy obsažené v § 23 odst. 7 zákona ZoDP, podle nějž platí, že *„Liší-li se ceny sjednané mezi spojenými osobami od cen, které by byly sjednány mezi*

nespojenými osobami v běžných obchodních vztazích za stejných nebo obdobných podmínek, a není-li tento rozdíl uspokojivě doložen, upraví se základ daně poplatníka o zjištěný rozdíl. Nelze-li určit cenu, která by byla sjednávána mezi nespojenými osobami v běžných obchodních vztazích za stejných nebo obdobných podmínek, použije se cena určená podle právního předpisu upravujícího oceňování majetku.“ Toto ustanovení zákona tedy ukládá v případě sdílení mezi spojenými osobami povinnost **zohlednit tzv. cenu obvyklou**. Pokud by byla **sjednaná cena mezi spojenými osobami nižší nebo vyšší než cena, která by byla dosažena mezi nezávislými subjekty za obdobných podmínek, musí být rozdíl vysvětlen a řádně doložen**. Pokud tomu tak není, upravuje se základ daně o tento rozdíl. Není-li možné obvyklou cenu určit, použije se cena stanovená podle předpisů o oceňování majetku.

Pokud se sdílení elektřiny uskutečňuje mezi tzv. **spojenými osobami** (typicky mezi příspěvkovou organizací a jejím zřizovatelem, tj. obcí či krajem – viz. kapitola 6), uplatní se ustanovení § 23 odst. 7 ZDP:

Z pohledu pravidel pro stanovení základu k výpočtu daně z příjmu tedy není možné, aby mezi spojenými subjekty docházelo ke sdílení elektřiny zcela bezúplatně. Pokud by byla sjednána nulová cena, lze důvodně očekávat požadavek správce daně na úpravu pro základ daně výrobce i příjemce na úroveň ceny, která by byla dosažena v běžných obchodních vztazích.

V praxi by se tedy při pokusu o tzv. „bezúplatné sdílení“ uplatnily následující dopady:

- **Na straně výrobce elektřiny**
  - musel by být vykázán příjem odpovídající ceně obvyklé,
  - tento „fiktivní výnos“ by vstoupil do daňového základu a byl zdaněn stejně, jako kdyby byla elektřina prodána za reálnou cenu.
- **Na straně příjemce elektřiny**
  - poskytnutá elektřina by byla kvalifikována jako nepeněžní plnění,
  - její hodnota by se ocenila v ceně obvyklé a byla by považována za zdanitelný příjem, pokud zákon nestanoví osvobození nebo pokud nejde o příjem, který není předmětem daně.
  - u fyzických osob, které nevykonávají podnikatelskou činnost, by bylo třeba vždy vyhodnotit konkrétní okolnosti, zda skutečně vzniká povinnost zdanění.

Z praktického hlediska se tedy doporučuje **odůvodnit odchylku od obvyklé (tržní) ceny sdílené elektřiny mezi spojenými osobami, aby nedošlo k doměření základu daně.**

9.3. Odůvodnění ceny sdílené elektřiny u spojených osob

Jak zmíněno, v případě sdílení elektřiny mezi spojenými osobami (ve smyslu § 23 odst. 7 zákona o daních z příjmů) nelze vyloučit, že daňová správa bude ověřovat, zda je sjednaná cena „obvyklá“. S ohledem na skutečnost, že smyslem sdílení elektřiny je, mimo jiné, dosáhnout ceny nižší než obvyklé, je nutné prokázat objektivní důvody, aby nedošlo k doměření základu daně. V tomto směru lze legitimně argumentovat následujícím:

- Hlavním účelem ES není dosažení zisku, ale zabezpečení efektivního a udržitelného využívání vyrobené elektřiny mezi členy, snížení energetických nákladů a podpora obnovitelných zdrojů energie;
- Sdílení elektřiny v ES probíhá výhradně mezi členy a není možné ji prodávat na volném trhu; To znamená, že výrobce elektřiny nemá možnost vyjednávat komerční cenu s neomezeným okruhem odběratelů a musí respektovat podmínky sdílení definované ve stanovách a interních pravidlech ES;
- Odpadá marže obchodníka;
- Administrativní náklady jsou minimalizovány díky společné správě skupiny sdílení.
- Z pohledu ceny obvyklé je nutné porovnávat s cenami dosaženými za srovnatelných podmínek – tj. na straně výrobce s běžnou tržní cenou získanou při prodeji přetoků obchodníku a na straně druhé s cenou běžné dodávky elektřiny od obchodníka.
- Cena může být nastavena nižší díky dlouhodobé spolupráci mezi členy (nízké riziko odběratele, předvídatelný odběr a stabilní cenové podmínky), tj. do snížení ceny se promítá též hodnota sníženého rizika.

Z těchto důvodů je nižší cena odůvodněná a nepředstavuje skryté plnění ani nepovede k doměření základu daně, pokud bude metodika transparentně doložena.

9.4. Daň z příjmů fyzických osob

Daňové dopady sdílení elektřiny u fyzických osob závisí především na tom, zda provozovatel výrobny elektřiny vystupuje v postavení podnikatele. Klíčovým faktorem pak je, **zda je v případě dané osoby naplněna povinnost disponovat licencí na výrobu elektřiny podle**

EZ. Licence je chápána jako speciální podnikatelské oprávnění, bez něhož nelze elektřinu vyrábět, pokud jsou splněny určité podmínky.

Podle § 3 energetického zákona a ustálené správní praxe Energetického regulačního úřadu není licence vyžadována u menších výroben, konkrétně s **instalovaným výkonem do 100 kW** (s účinností od 1. 9. 2025, v důsledku novely Lex OZE III, byla tato hranice zvýšena z 50 kW). To platí v případech, kdy výrobna slouží **převážně k vlastní spotřebě elektřiny** – typicky u rodinných domů se střešní fotovoltaikou. V takovém režimu je možné přebytky elektřiny buď sdílet s dalšími odběrateli v rámci energetického společenství, nebo je prodávat obchodníkovi s elektřinou. Licence se rovněž nevyžaduje, pokud je hlavním cílem provozování výrobny zajištění sdílení elektřiny bez snahy o tvorbu zisku, tedy pouze s cílem pokrýt investiční a provozní náklady.

Jiná situace nastává tehdy, když je **výrobna provozována převážně za účelem soustavné výdělečné činnosti, tedy když hlavním cílem sdílení elektřiny je generování zisku**. V takovém případě již zákon vyžaduje, aby provozovatel získal licenci od ERÚ. Licence je pak povinná také u všech výroben **s vyšším instalovaným výkonem, než stanoví zákon – tedy nad 100 kW** (s účinností od 1. 9. 2025) a to **bez ohledu na účel výroby**.

Pokud fyzická osoba provozuje výrobnu bez licence, protože se jedná o doplňkovou činnost spojenou primárně s vlastní spotřebou, nahlíží se na příjmy z úplatného sdílení elektřiny jako na tzv. **ostatní příjmy** podle § 10 ZoDP. Tyto příjmy jsou od daně osvobozeny, pokud jejich celkový roční objem (spolu s ostatními příjmy dle § 10 ZoDP) nepřekročí částku 50 000 Kč. V praxi lze očekávat, že většina fyzických osob tuto hranici nepřekročí, a proto u nich nedojde ke vzniku daňové povinnosti. Pokud však příjmy limit překročí, podléhají zdanění sazbou 15 %.

Odlišná pravidla platí v situaci, kdy fyzická osoba provozuje výrobnu na základě udělené licence – ať už z důvodu vyššího instalovaného výkonu, nebo proto, že provozování má charakter podnikatelské činnosti. V takovém případě jsou příjmy z úplatného sdílení elektřiny považovány za **příjmy ze samostatné činnosti** podle § 7 odst. 1 písm. c) zákona o daních z příjmů. Tyto příjmy vždy podléhají zdanění, a to rovněž sazbou 15 %, a osvobození do výše 50 000 Kč zde nelze uplatnit.

9.5. Daň z elektřiny

Problematika daně z elektřiny je v českém právu zakotvena v části 47 zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů (dále jen „ZOSVR“). Tento zákon vymezuje, kdy a za jakých podmínek je elektřina zdanitelná, a současně stanovuje i některá osvobození.

Jedním z klíčových ustanovení je § 8 odst. 1 písm. a) ZOSVR, podle něhož je od daně **osvobozen výrobce elektřiny, který provozuje malou výrobnu** z obnovitelných zdrojů s výkonem do 50 kW, pokud k ní nemá licenci na výrobu elektřiny – tedy pokud ji provozuje nepodnikatelsky (typicky domácí fotovoltaika na střeše rodinného domu). V takovém případě je elektřina určena primárně pro vlastní spotřebu a přebytky mohou být sdíleny nebo prodány, aniž by vznikala povinnost odvádět daň z elektřiny.

Situace se mění s účinností novely tzv. Lex OZE III (od 1. 9. 2025), která rozšiřuje **osvobození i na licencované výrobny**, tedy ty, které elektřinu vyrábějí podnikatelsky. Hranice instalovaného výkonu 50 kW však zůstává zachována. To znamená, že menší výrobny – bez ohledu na to, zda jsou licencované či nikoli – budou mít výhodu v podobě daňového osvobození.

Pokud výrobna tyto podmínky nesplňuje (například má vyšší výkon nebo se jedná o licencovanou výrobnu, která spadá mimo výjimku), vzniká povinnost registrovat se k dani z elektřiny a daň přiznávat a odvádět. Sazba daně je stanovena ve výši 28,30 Kč za MWh, což v praxi při sdílení elektřiny představuje spíše symbolické částky. Povinnost zdanění se přitom uplatní bez ohledu na to, zda je elektřina sdílena úplatně, nebo bezúplatně – rozhodující je samotné dodání elektřiny.

Za **den dodání elektřiny** se pro účely zákona považuje den vyhotovení vyúčtování za sdílenou elektřinu. Tento výklad byl potvrzen již dříve ve výkladovém stanovisku Ministerstva financí ze dne 22. 11. 2023 (viz. též Praktický průvodce daněmi a sdílením elektřiny, vydaný Unií komunitní energetiky, 2025) a s účinností Lex OZE III je přímo vtělen i do zákonného textu. Praktickým důsledkem je, že čím častěji se vyúčtování provádí, tím častěji vzniká povinnost podávat přiznání k dani z elektřiny. Z pohledu administrativní zátěže by teoreticky bylo vhodnější provádět vyúčtování jednou ročně, z praktického hlediska však tento postup doporučit nelze (viz. dále). Výjimku představují zákazníci připojení na vyšší napěťové hladiny, kde je minimální povinnost měsíční.

Podobný režim platí i pro sdílení elektřiny mezi členy energetického společenství, a to přesto, že energetický zákon povinnost vystavit vyúčtování pro tyto případy výslovně neuvádí. Z logiky věci a systematiky právní úpravy je však vhodné postupovat obdobně – tedy vystavovat vyúčtování jako podklad pro případnou daňovou povinnost. Totéž platí i pro tzv. aktivního zákazníka; i když zde EZ povinnost výslovně nestanoví, ze ZOSVR ji dovodit lze (§ 17 odst. 2 ZOSVR).

Správcem této daně je **celní úřad** příslušný podle sídla právnické osoby nebo bydliště fyzické osoby – obdobně jako u jiných spotřebních daní. Prakticky to znamená, že fyzická osoba podává přiznání u celního úřadu podle svého trvalého bydliště, zatímco právnická osoba podle svého zapsaného sídla. V obou případech lze využít elektronické nástroje veřejné správy, což zjednodušuje administrativní postupy.

Shrnuto, daň z elektřiny se při sdílení uplatní jen výjimečně, a to v případech, kdy nejsou splněny podmínky osvobození. V praxi však často půjde o relativně nízké částky. Hlavním administrativním aspektem je proto včasné podání přiznání k celnímu úřadu, což je nutno splnit vždy nejpozději do 25. dne měsíce následujícího po dni vyúčtování. Z tohoto pohledu by se sice nabízelo v případě, kdy je do ES zapojeno více osob, které jsou plátci daně z elektřiny, zvážit delší lhůtu k vyúčtování sdílení, **z praktického hlediska a dále ve studii navržených modelů vyúčtování sdílení v rámci ES je však vhodnější vyúčtování provádět každý kalendářní měsíc** – s ohledem na potřebu kontroly nad vypořádáním plnění mezi členy ES, revizí alokačních klíčů a cen sdílené elektřiny a celkovou organizací skupin sdílení, pro které jsou nezbytné právě podklady z vyúčtování sdílení elektřiny.

9.6. Daň z přidané hodnoty (DPH)

Současná česká právní úprava, podle níž je sdílená elektřina mezi členy energetického společenství považována za dodávku zboží podléhající DPH, **představuje podle zpracovatele Studie zbytečnou administrativní a finanční zátěž pro rozvoj komunitní energetiky**. Tento přístup nerespektuje specifika sdílení, které není klasickým obchodem na trhu, ale formou vzájemného využívání lokálně vyrobené energie s prokazatelnými environmentálními a společenskými přínosy. V řadě zemí, například v Rakousku, je sdílení elektřiny mezi členy komunitních projektů od DPH osvobozeno, čímž se podporuje rozvoj lokálních obnovitelných zdrojů, energetická soběstačnost a aktivní zapojení občanů i obcí. Pokud má Česká republika naplnit své cíle v oblasti dekarbonizace a posílení energetické bezpečnosti, měla by i její

legislativa reflektovat tento trend a sdílenou elektřinu od DPH osvobodit, případně **vytvořit zvláštní režim, který odstraní neodůvodněné daňové bariéry a umožní efektivnější fungování energetických společenství.**

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty („ZDPH“), vychází z evropské směrnice 2006/112/ES o společném systému DPH. Podle § 2 odst. 1 písm. a) ZDPH je předmětem daně **dodání zboží nebo poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani v rámci její ekonomické činnosti**.

Elektřina je pro účely DPH kvalifikována jako **zboží** (§ 13 odst. 1 ZDPH). To znamená, že její dodání – ať už prodejem obchodníkovi, přefakturací nebo sdílením mezi členy energetického společenství – spadá pod režim DPH. Každá osoba povinná k dani je povinna se registrovat jako plátce DPH, pokud její **obrat** přesáhne za 12 bezprostředně předcházejících kalendářních měsíců částku **2 000 000 Kč** (§ 6 odst. 1 ZDPH). Do obratu se započítávají i příjmy z úplatného sdílení elektřiny. Registraci je nutné provést do 15 dnů po skončení kalendářního měsíce, v němž byl tento limit překročen (§ 95 odst. 1 ZDPH). Dodání elektřiny je zatíženo **základní sazbou DPH ve výši 21 %** (§ 47 odst. 1 písm. a) ZDPH). Snížené sazby se neuplatní.

Podle § 21 odst. 1 ZDPH je dnem uskutečnění zdanitelného plnění u dodání elektřiny **den vystavení vyúčtování**. V kontextu energetických společenství to znamená, že povinnost přiznat a odvést DPH nevzniká při fyzickém dodání elektřiny, ale až při vystavení vyúčtování (např. měsíčního nebo ročního). Stejný princip platí i pro daň z elektřiny (§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů).

Obecně platí, že předmětem DPH je dodání zboží nebo poskytnutí služby **za úplatu**. ZDPH však v § 13 odst. 4 uvádí, že za dodání zboží se považuje i některé **plnění bez úplaty**, zejména pokud si osoba povinná k dani uplatnila odpočet DPH na vstupu při pořízení daného zboží. V praxi to znamená:

- **Úplatné sdílení elektřiny** – vždy předmětem DPH, pokud je poskytovatelem plátce.
- **Bezúplatné sdílení elektřiny** – pokud je výrobce plátcem DPH a uplatnil odpočet při pořízení FVE, musí z hodnoty dodané elektřiny (v ceně obvyklé) odvést DPH, přestože odběratel za ni nic neplatí.

Podle § 36 ZDPH se do základu daně zahrnuje **veškerá úplata**, kterou má odběratel zaplatit, a to včetně:

- všech daní a poplatků vztahujících se k dodání zboží (např. daň z elektřiny),
- veškerých vedlejších výdajů, jako jsou poplatky za distribuci, přepravu či další služby související s dodáním elektřiny.

Z toho vyplývá, že pokud člen energetického společenství fakturuje sdílenou elektřinu, do základu daně se započítává nejen cena silové elektřiny, ale i související platby a příplatky. Cena elektřiny se skládá ze dvou základních částí:

- **Silová elektřina –** volně obchodovaná komodita, jejíž cenu určují tržní podmínky.
- **Regulované složky**, které stanovuje ERÚ. Tyto složky zahrnují cenu za distribuci, cenu na krytí podpory obnovitelných zdrojů energie (POZE), systémové služby, cenu za činnost operátora trhu (OTE). Všechny tyto regulované platby tvoří podle § 36 odst. 2 písm. a) ZDPH součást základu daně pro výpočet DPH, a musí být proto zahrnuty do fakturované ceny i u sdílení elektřiny v rámci ES **i případě bezúplatného sdílení**.

V rámci skupiny sdílení tak mohou nastat tyto situace:

- **Sdílení mezi plátci DPH –** dodavatel (výrobce) účtuje cenu elektřiny včetně DPH, odběratel má nárok na odpočet, pokud elektřinu využívá k ekonomické činnosti.
- **Sdílení mezi plátcem a neplátcem –** plátce DPH musí odvést daň z celé ceny, ale neplátce si ji nemůže odečíst. Pro neplátce je elektřina reálně dražší.
- **Bezúplatné sdílení –** je-li výrobce plátcem, musí odvést DPH z ceny obvyklé, i když odběratel nic neplatí (§ 36 odst. 6 ZDPH).

Z výše uvedeného lze definovat p**raktická doporučení pro ES:**

- **Homogenní skupiny plátců a neplátců - j**e vhodné vytvářet skupiny sdílení tak, aby sdružovaly buď pouze plátce, nebo pouze neplátce. Minimalizuje se tak nerovnost v cenách (neplátci nemají nárok na odpočet).
- **Ověření důvodů pro registraci -** Členové, kteří provozují FVE a pravidelně dodávají elektřinu ostatním, by měli sledovat svůj obrat (§ 6 ZDPH). Po překročení 2 000 000 Kč musí požádat o registraci. Naopak členové, kteří hranice obratu nedosahují, by měli zvážit zrušení registrace.

Lze tedy shrnout, že DPH má při výrobě a sdílení elektřiny v rámci ES zásadní dopad. Elektřina je pro účely ZDPH zbožím (§ 13 odst. 1), dodání – úplatné i bezúplatné – podléhá DPH, a to v základní sazbě 21 % (§ 47 odst. 1 písm. a). Do základu daně se zahrnují nejen ceny samotné elektřiny, ale i daň z elektřiny a regulované složky stanovené ERÚ (§ 36 ZDPH). Povinnost přiznat a odvést daň vzniká dnem vystavení vyúčtování (§ 21 odst. 1 ZDPH).

9.7. Investice do výstavby FVE – daňové a účetní souvislosti

Přestože Objednatel Studie podle aktuálních informací v bezprostředním časovém výhledu neplánuje investice (ať již na bázi ES, nebo společné investice skupiny členů ES), je vhodné se – s ohledem na dlouhodobý výhled realizace projektu a případné rozšíření působnosti ES a zapojených výrobních kapacit, zabývat i daňovým a účetním řešení výstavby FVE. Pořízení FVE představuje investici, jejíž daňové i účetní zachycení vyžaduje důsledné rozdělení jednotlivých složek nákladů. Základní rozlišovací linie vede mezi náklady na **stavební část** (úpravy střechy, nosná konstrukce) a náklady na **technologickou část** (fotovoltaické panely, střídače, kabeláž, řídicí elektronika a další související zařízení). Tento rozdíl je klíčový pro následné daňové posouzení i odpisování.

Výdaje na **stavební úpravy spojené s instalací FVE** jsou považovány za **technické zhodnocení stavby** ve smyslu § 33 ZoDP. To znamená, že zvyšují vstupní cenu příslušné nemovitosti a podléhají daňovým odpisům. Povinnost aktivace těchto výdajů vzniká tehdy, pokud v úhrnu za zdaňovací období přesáhnou limit 80 000 Kč. Pokud jsou nižší, má poplatník možnost je buď rovněž považovat za technické zhodnocení, nebo je zaúčtovat jako daňově uznatelné výdaje podle § 24 odst. 2 písm. zb) ZoDP, a to za následujících podmínek:

- **Fyzická osoba** může uplatňovat odpisy pouze tehdy, pokud je nemovitost, na níž je FVE instalována, součástí jejího obchodního majetku (§ 4 odst. 4 a § 7b ZoDP). Pokud nemovitost v obchodním majetku není, daňové odpisy nelze uplatnit.
- **Právnická osoba** má FVE prakticky vždy zařazenu v obchodním majetku (§ 20c ZoDP). V takovém případě zvýší technické zhodnocení vstupní cenu stavby (§ 29 ZoDP) a stavba se odpisuje dle § 31 nebo 32 ZoDP, rovnoměrně či zrychleně. Odpisování je možné zahájit až po uvedení stavby do užívání, typicky po kolaudaci (§ 26 odst. 5 a 10 ZoDP).

Podstatnější část investice zpravidla představuje **samotná technologie – tedy movité věci, jako jsou panely, měniče, jističe či kabeláž v rámci technologického celku**. Od roku 2011

platí pro tento typ majetku samostatná úprava odpisování v § 30b ZoDP. Fotovoltaické panely a příslušná zařízení zařazená v CZ-CPA kódech 27.11, 27.12 a 26.11.22 se odpisují rovnoměrně, bez možnosti přerušení, po dobu 240 měsíců, tedy 20 let.

Pokud FVE slouží zároveň pro vlastní spotřebu poplatníka (např. fyzické osoby v domácnosti), je nutné odpisy poměrně krátit v souladu s § 28 odst. 6 ZoDP. Krácení se provádí podle podílu vlastní spotřeby a dodávek do sítě či na sdílení.

Investice do FVE bývá často spolufinancována **dotačními programy**. Dotace na pořízení dlouhodobého majetku je u fyzických osob osvobozena od daně (§ 4 odst. 1 písm. t) ZoDP). Současně je ale nutné o hodnotu dotace **snížit vstupní cenu investice** (§ 29 odst. 1 ZoDP). Tento princip se obdobně uplatní i u právnických osob, kde však postup vyplývá zejména z účetních pravidel – snížení ocenění je povinné a dotace se účtuje typicky na účtu 346 se souvztažností k účtu 042. Pokud je dotace přiznána až dodatečně, je nutné postupovat podle interpretace Národní účetní rady I–27.

Z **účetního pohledu** se FVE eviduje jako dlouhodobý hmotný majetek. Stavební část se účtuje na účet 021 (stavby), případně v průběhu realizace na účet 042 (pořízení majetku). Technologická část se eviduje jako samostatný majetek odpisovaný dle zvláštního režimu. Odpisový plán je stanoven interní směrnicí účetní jednotky.

Instalace FVE pak má vliv i z pohledu dopadů do **daně z nemovitých věcí.** Daň z nemovitých věcí se skládá ze dvou částí – **daně z pozemků** a **daně ze staveb a jednotek**. Při posuzování dopadů instalace FVE je zásadní, zda jsou panely součástí stavby, nebo zda tvoří samostatné zařízení umístěné na pozemku. Výklad není vždy jednoznačný a záleží na konkrétním provedení FVE i způsobu jejího stavebně-technického ukotvení.

Pokud jsou solární panely instalovány na střeše existující budovy (rodinný dům, bytový dům, hospodářský objekt, průmyslová hala apod.), považují se zpravidla za **technické zařízení stavby** a stávají se její součástí.

- **Dopad na daň z nemovitých věcí**: V tomto případě nedochází k vytvoření nové stavby, ale ke zvýšení hodnoty stávající nemovitosti. Daň z nemovitých věcí se zde stanovuje primárně podle **zastavěné plochy budovy** (§ 10 odst. 1 ZoDP), nikoli podle hodnoty.

Instalace panelů proto obvykle **nemá přímý dopad na výši daně**, protože zastavěná plocha se nemění.

- **Nepřímý vliv**: Pokud však instalace panelů vyžaduje rozsáhlejší stavební úpravy (např. zvýšení střechy, vestavba konstrukce či změna užívání stavby), může se změnit druh nebo způsob užívání budovy a tím i její sazba daně.

Odlišná situace nastává v případě, kdy jsou **panely instalovány jako samostatná výrobna na volném pozemku –** tedy nikoli na střeše budovy, ale na zemi.

- **Nová stavba**: V takovém případě se posuzuje, zda soustava panelů, konstrukcí a kabelových rozvodů tvoří samostatnou stavbu ve smyslu stavebního zákona. Pokud ano, stává se předmětem **daně ze staveb**.
- **Kategorizace**: FVE na pozemku se obvykle zařazuje do kategorie „zdanitelné stavby a zdanitelné jednotky, které jsou zařazeny ve skupině zdanitelných staveb a zdanitelných jednotek pro podnikání v průmyslu, stavebnictví, dopravě, energetice nebo ostatní zemědělské výrobě“ (§ 11 odst. 1 písm. g) č. 338/1992 Sb. zákona o dani z nemovitých věcí).
- **Pozemek**: Pokud panely nejsou posouzeny jako samostatná stavba, ale jen jako technologické zařízení umístěné na pozemku, zůstává předmětem daně pouze pozemek. V takovém případě se jeho druh může změnit na „ostatní plochu“ či „zastavěnou plochu“, což ovlivní sazbu daně z pozemku.

Pokud jsou **panely instalovány na nebytových stavbách** (např. garážích, skladech, průmyslových halách), posuzuje se, zda instalace mění charakter stavby. Pokud budova zůstává svému účelu zachována, sazba daně se nemění. Pokud by se však budova přestavbou změnila na výrobní objekt (např. hala, jejímž primárním účelem je výroba elektřiny), mohla by být zatížena vyšší sazbou daně.

10. Provozní model Energetického společenství – varianty řešení

10.1. Obecná východiska

Provozní model ES je **praktický rámec**, který popisuje, jak budou v rámci společenství organizovány a řízeny procesy spojené se **sdílením vyrobené elektřiny** mezi jeho členy.

Slouží jako **nástroj pro nastavení jasných pravidel**, které zajistí, že sdílení bude probíhat v souladu s platnou legislativou, stanovami ES, technickými možnostmi zapojených výroben a odběrných míst a zároveň spravedlivě mezi jednotlivými účastníky. Provozní model má několik funkcí:

- **Vymezuje role a odpovědnosti** jednotlivých subjektů – výrobců, odběratelů, správce skupiny sdílení (ES či pověřené osoby), a případně i externích poskytovatelů služeb.
- **Upravuje formu právních vztahů** mezi členy – zda budou vztahy upraveny mnohostrannými smlouvami nebo vnitřními předpisy ES.
- **Stanoví pravidla pro přidělování a vyúčtování sdílené elektřiny** (např. použití alokačního klíče, způsob výpočtu ceny, fakturační model).
- **Definuje způsob řešení změn** – například úpravy účastníků skupiny, změny alokačního klíče nebo ceníků, bez nutnosti složitých dodatků smluv.
- **Podporuje transparentnost a férovost** – členové přesně vědí, jak probíhá přerozdělení energie, jak jsou účtovány poplatky za administrativní správu a jak se vyhodnocuje spotřeba.

Správně nastavený provozní model umožňuje **minimalizovat administrativní zátěž**, zejména při změnách ve skupině sdílení, **udržet si kontrolní a koordinační roli ES** a **zajistit dlouhodobou udržitelnost sdílení** jak po stránce právní a technické, tak ekonomické.

10.2. Varianty úpravy vztahů mezi členy ve skupinách sdílení

K úpravě vztahů mezi členy skupiny sdílení, tj. výrobci sdílené elektřiny (dále jen „výrobci“) a odběrateli sdílené elektřiny (dále jen „odběratelé“) a současně k úpravě a vymezení role ES v těchto vztazích existují více možných přístupů. Z hlediska praktického využití se dále budeme zabývat dvěma modely, a to úpravou vztahů ve formě mnohostranné smlouvy o sdílení a úpravě vnitřními předpisy ES.

10.2.1. Mnohostranná smlouva o sdílení

Tato varianta řešení předpokládá, že v rámci každé skupiny sdílení se uzavírá **jedna mnohostranná smlouva**, jejímiž účastníky jsou jednotliví výrobci, odběratelé a ES jako správcem skupiny sdílení. Obsahem smlouvy o sdílení je pak úprava

- Práv a povinností účastníků,
- Způsobu měření a vyhodnocování sdílení,
- Alokačního klíče (způsobu rozdělení vyrobené elektřiny mezi odběratele),
- Stanovení ceny sdílené elektřiny,

- Mechanismu změny ceny a alokačního klíče (bez nutnosti sjednávání písemných dodatků – oznamování změn per rollam elektronickými prostředky),
- Možnost ES přenést práva a povinností na externího správce skupiny sdílení (předpokládá se, že minimálně část činností bude smyslu stanov vykonávána jiným odborným subjektem smluvně zajištěným ze strany ES).

Výhodou tohoto řešení je zajištění přímých smluvních vztahů mezi všemi účastníky a jasné vymezení odpovědností. **Nevýhodou** je pak nutnost měnit/dodatkovat smlouvu při každé změně účastníků skupiny nebo jiných podmínek, zejména při vyšším počtu členů skupiny je jakákoliv rigidní úprava vztahů spojena s rizikem nutnosti opakovaných podpisů a z praktického hlediska se tak z pohledu zpracovatele této studie jeví jako méně vhodná. Vzor (návrh) mnohostranné smlouvy o sdílení je součástí právní dokumentace projektu.

10.2.2. Vnitřní předpisy ES

Tato varianta řešení předpokládá, že vztahy v rámci skupin sdílení jsou upraveny **vnitřními předpisy ES (směrnicemi)**, které jsou závazné pro všechny členy. Obsahem směrnic jsou:

- Postupy pro měření, vyúčtování a rozúčtování,
- Stanovení alokačního klíče,
- Cenová pravidla a mechanismus změn,
- Způsob fakturace (viz modely níže),
- Pravidla řešení sporů a odpovědnosti.

Noví členové ES podpisem přihlášky do ES potvrzují, že se seznámili se souborem norem (přímo vyjmenovaných v přihlášce) a souhlasí s jejich zněním. Stávající členové potvrdí závaznost směrnic a v budoucnu jim budou upravené verze jen rozesílány.

Výhodou tohoto modelu řešení je snadná aktualizace pravidel bez nutnosti podepisovat nové smlouvy, nižší administrativní zátěž při změnách účastníků. **Z praktického hlediska se tak z pohledu zpracovatele této studie jeví toto řešení jako vhodnější**. Vzor (návrh) směrnic je součástí právní dokumentace projektu.

10.3. Modely fakturace

Pro úpravu vyúčtování mezi výrobci, odběrateli a ES existuje rovněž více variant, dále se budeme zabývat dvěma základními modely. Podle prvního ES ve spolupráci a na základě

podkladů Správce skupiny sdílení poskytuje členům data o sdílení o odběru, přičemž výrobci a základě těchto podkladů sami fakturují dodanou elektřinu odběratelům. Podle druhé varianty ES zajišťuje službu přefakturace/vyúčtování, výrobci cenu elektřiny dodané ke sdílení vyúčtují přímo ES, které ji rozúčtuje (přefakturuje) jednotlivým odběratelům.

Zvolený model fakturace je pak nutno zakomponovat do úpravy práv a povinností členů ES (skupiny sdílení), tj. buďto do mnohostranné smlouvy o sdílení, nebo vnitřních předpisů ES.

10.3.1. Přímá fakturace mezi členy

Obě varianty řešení fakturace jsou založeny na výchozí povinnosti ES (potažmo Správce skupiny sdílení) vždy nejpozději do pevného data (např. 5. dne následujícího po měsíci, ve kterém bylo sdílení elektřiny realizováno), zaslat elektronicky (na kontaktní email evidovaný v seznamu členů příslušné smluvní strany) všem členům skupiny sdílení písemné vyhodnocení sdílení elektřiny a vyúčtování sdílené elektřiny za předcházející zúčtovací období, které je stanoveno jako kalendářní měsíc.

Z vyhodnocení sdílení bude vyplývat minimálně:

- Objem elektřiny dodané v příslušném zúčtovacím období ke sdílení samostatně každým výrobcem a její cena;
- Objem spotřeby elektřiny v příslušném zúčtovacím období odebrané ke sdílení každým z odběratelů dle alokačního klíče a její cena;

Na základě těchto podkladů pak jednotliví výrobci vyúčtují (vystaví faktury) jednotlivým odběratelům cenu dodané elektřiny. Vedle fakturace mezi výrobci a odběrateli pak ES za příslušné zúčtovací období účtuje členům skupiny sdílení administrativní poplatek za správu sdílení (blíže kapitola 9.3.3.).

Výhodou tohoto řešení je realizace přímých finančních toků mezi výrobci a odběrateli, nevýhodou pak vysoký počet faktur, zatížení výrobců administrativou spojenou se zpracováváním a rozesíláním vyúčtování. V neposlední řadě je v tomto modelu upozaděna kontrolní a řídící role ES.

10.3.2. Přefakturace ceny elektřiny prostřednictvím ES

I v tomto modelu řešení vyúčtování je prvním krokem procesu zajištění písemného vyhodnocení sdílení elektřiny a vyúčtování sdílené elektřiny za předcházející zúčtovací období všem členům skupiny sdílení ze strany ES (Správce skupiny sdílení).

Společně s tímto vyhodnocením pak ES zpracuje výrobcům v dané skupině sdílení daňový doklad (fakturu), kterým každý výrobce vyúčtuje ES (jako adresátu faktury) cenu za veškerou elektřinu dodanou daným výrobcem do sdílení souhrnně všem odběratelům. Současně ES (ve formálním postavení dodavatele) vyúčtuje jednotlivým odběratelům cenu sdílené elektřiny.

Výhodou tohoto řešení je celkově menší počet faktur, tj. nižší administrativní zátěž, jednotnost a transparentnost vyúčtování, minimální zátěž pro zapojené výrobce a posílení kontrolní a organizační role ES. Na druhou stranu je potřeba s rolí zúčtovacího místa počítat v kalkulaci nákladů na provoz ES. Obecně lze tento model považovat za **vhodnější**, je však nutno upozornit na následující.

Zcela zásadním předpoklad modelu, kdy ES zajišťuje „přefakturaci“, tj. vystupuje jako administrativní prostředník mezi výrobci a odběrateli, spočívá v tom, že **ES nesmí účtovat odběratelům vyšší cenu sdílené elektřiny, než kolik si účtuje výrobce. V opačném případě (tj. připočtením „marže“) k ceně elektřiny by ES mohlo být považováno za obchodníka s elektřinou, neboť navýšením ceny komodity by došlo k jejímu dalšímu prodeji.**

K otázce potřeby licence ES pro prodej elektřiny v případě „přefakturace“ mezi výrobcem a odběratelem(teli) v rámci skupiny sdílení je tedy nutno vycházet z následujících předpokladů:

- Výrobce (člen ES) vyrábí elektřinu a zapojuje ji do skupiny sdílení.
- ES eviduje množství sdílené elektřiny od výrobce.
- ES tuto elektřinu v žádném okamžiku **nepřijímá do svého vlastnictví**, ale zajišťuje **rozúčtování ceny sdílené elektřiny** mezi jednotlivé odběratele (členy ES).
- Odběratelům zasílá **vyúčtování** obsahující cenu sdílené elektřiny (odpovídající ceně od výrobce)

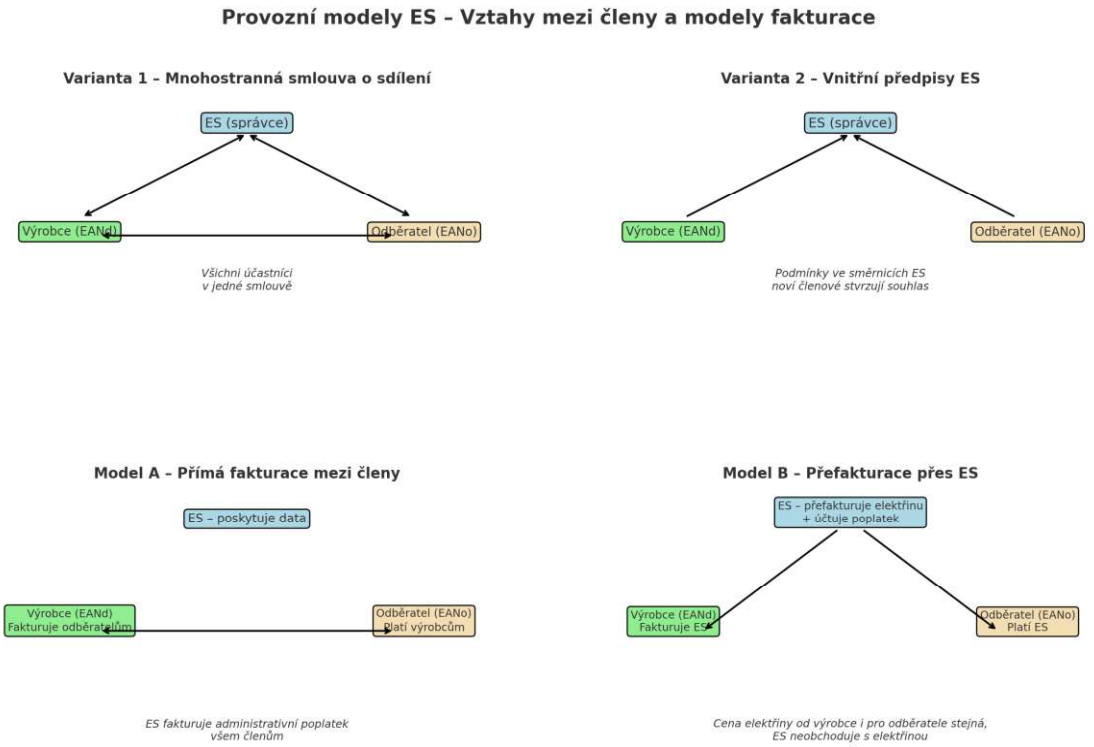
Energetické společenství v tomto režimu licenci nepotřebuje, pokud:

- Nevstupuje do vlastnického vztahu k elektřině – tj. nenakupuje ani neprodává elektřinu.

- Výrobce fakturuje elektřinu ES **jen z důvodu technické centralizace** vyúčtování (např. jedna faktura místo více).
- Z přefakturace je patrné, že ES pouze **přeposílá cenu výrobce odběrateli bez zisku**, a případný zisk plyne pouze z **administrativního poplatku za správu sdílení**.
- Tento administrativní poplatek je jasně oddělen a označen jako služba – nikoliv součást ceny za elektřinu.

Je zcela zásadní, aby v rámci zvoleného modelu úpravy vztahů mezi členy skupiny sdílení (9.2.1. nebo 9.2.2.) bylo výslovně deklarováno, že ES elektřinu **nevlastní ani neprodává**, nýbrž jen **administrativně vypořádává náklady** mezi členy sdílející skupiny.

Z pohledu cash – flow na straně ES v tomto modelu je současně vhodné, aby v rámci zvolené úpravy vztahů mezi členy skupiny sdílení **byla stanovena delší** (avšak stále přiměřená) **lhůta splatnosti faktur, kterými je ES ze strany výrobců vyúčtována cena elektřiny dodané ke sdílení oproti délce splatnosti faktur vystavených ze strany ES odběratelům.**

10.3.3. Administrativní poplatek za správu sdílení

Administrativní poplatek za správu sdílení (dále jen „poplatek“) představuje **hlavní příjem ES**, z něhož jsou hrazeny náklady na zajištění provozu systému sdílení elektřiny mezi členy.

Jeho účelem není generovat zisk z prodeje elektřiny, ale **krýt nezbytné náklady** spojené s organizací, koordinací a administrací sdílení. Díky tomuto poplatku může ES fungovat **dlouhodobě udržitelně**, aniž by bylo závislé na jiných formách financování (dotace, příspěvky ad hoc).

Poplatek se stanovuje tak, aby pokryl zejména tyto oblasti:

- **Náklady na provoz a správu systému energetického managementu (EMS), tedy (**licenční poplatky za software a přístup k datům o výrobě/spotřebě, provozní náklady na servery, cloudová úložiště a datové přenosy);
- **Správa skupin sdílení a spolupráce s EDC (**zajištění sběru a validace měřených dat, provoz a údržba komunikačního rozhraní mezi EDC a EMS, správa databází účastníků skupin sdílení;
- **Administrace vyúčtování a přerozdělení elektřiny (**příprava podkladů pro fakturaci, kontrola a evidence plateb, řešení případných nesrovnalostí);
- **Právní, účetní a technická agenda (**příprava a aktualizace smluv a vnitřních předpisů ES, účetní vedení související se sdílením elektřiny, zajištění souladu s legislativními požadavky (ERÚ, OTE, Energetický zákon).
- **Koordinační a informační činnost (**komunikace se členy - změny alokačního klíče, ceny, členství, organizace členských schůzí a informování o výsledcích sdílení, vzdělávací a poradenská činnost.

Je vhodné, aby byl poplatek poměrné rozdělen mezi výrobce a odběratele sdílené elektřiny, neboť obě skupiny členů ES se podílí na výhodách vyplývajících z provozu ES a jeho činnostech. Poplatek může být stanoven:

- jako **procento z objemu sdílené elektřiny** (z ceny nebo MWh),
- nebo jako **fixní částka**

Při volbě formy fakturace prostřednictvím ES (přefakturace) je vyúčtování poplatku vůči odběratelům vhodné spojit s přefakturací ceny elektřiny. V rámci daňového dokladu je

však nezbytné – jak výše zdůrazněno – vést jako samostatnou položku, aby bylo zřejmé, že se nejedná o m**arži k ceně elektřiny**.

Hlavní význam poplatku pro ES tak spočívá v zajištění základní finanční stability ES a schopnosti pokrýt provozní náklady. Umožňuje **nezávislý provoz a rozvoj služeb** pro členy, podporuje **transparentnost** – členové ES by měli vědět, na co je poplatek použit, a současně přispívá k **férovému rozdělení nákladů** mezi všechny, kdo systém sdílení v rámci ES využívají.

10.4. Zajištění správy sdílení

Správa skupiny sdílení je klíčovou činností Energetického společenství (ES), protože zajišťuje **koordinaci toku elektřiny mezi výrobci a odběrateli**, správu alokačních klíčů, evidenci měřených dat a podklady pro vyúčtování. Tento proces může být zajišťován **interně** přímo ES, nebo **externě** prostřednictvím smluvního odborného subjektu.

V případě menší počet členů (např. do 10–15 EAN) – je možné data z měřidel zpracovávat ručně (např. v tabulkovém procesoru), což minimalizuje náklady na software. Vyžaduje to však pečlivou administraci a vyšší časovou náročnost. Při r**ozvoji ES a větším počet členů** lze jednoznačně doporučit pořízení nebo pronájem **specializovaného softwaru** pro správu sdílení a vyúčtování. Výhodou softwaru je automatizovaný sběr a validace dat z EDC/ČEZ Distribuce, generování podkladů pro fakturaci, snadná správa alokačních klíčů a simulace různých scénářů, archivace a reporting pro členy ES.

10.4.1. Správa přímo ES (statutárním orgánem – výborem)

První variantou řešení správy sdílení je zajišťování realizace veškerých úkolů správy přímo prostřednictvím volených orgánů ES, případně jeho zaměstnanci. Data jsou zpracovávána interně v rámci ES a jeho výbor (statutární orgán) zodpovídá za jejich správnost a předávání členům.

Výhodou tohoto řešení správy je plná kontrola ES nad procesem a daty, n**ižší přímé náklady** – odpadá platba externímu subjektu, f**lexibilita** – možnost okamžitých úprav interních postupů a z**nalost místních poměrů** – členové výboru znají potřeby jednotlivých účastníků. Nevýhodou je pak vyšší **administrativní zátěž** pro členy výboru (statutárního orgánu), nutnost **odborné znalosti legislativy a technických procesů**, riziko **personální nestability** (ztráta

know-how při změně členů výboru) a omezení kapacity odpovědných osob při větším počtu členů a skupin sdílení.

10.4.2. Správa externím odborným subjektem

Další variantou řešení správy sdílení je uzavření smlouvy mezi ES a firmou nebo organizací specializovanou na správu sdílení elektřiny (může jít o provozovatele EMS nebo poskytovatele služeb EDC). Externí subjekt zajišťuje sběr, validaci a vyhodnocení dat, správu alokačních klíčů, přípravu podkladů pro fakturaci a komunikaci s EDC.

Výhodou tohoto řešení je odborné know-how specializovaného subjektu a zkušenosti s legislativou, technickými normami a měřením, v**yšší spolehlivost a přesnost** díky specializovanému software a vyškolenému personálu, ú**spora času** pro členy výboru, kteří se mohou věnovat strategickému rozvoji ES a snadná **škálovatelnost** při růstu počtu členů. **Nevýhodou mohou být vyšší finanční náklady –** smluvní odměna externího subjektu, m**enší přímá kontrola –** nutnost nastavit jasná smluvní pravidla a kontrolní mechanismy.

Smlouva o správě sdílení mezi ES a smluvním správcem by měla v prvé řadě upravovat následující povinnosti a činnosti správce:

- podávat jménem Výrobců ve skupině sdílení veškeré žádosti dle EZ, a to zejména žádosti o registraci Výrobce do portálu EDC, zajištění přístupu do informačního systému EDC, zadávání dat do EDC, podávání žádosti o registraci registračního čísla předávacího místa, žádosti o registraci skupiny sdílení, žádosti o přiřazení předávacího místa do skupiny sdílení a zároveň činit úkony potřebné pro případné ukončení nebo změny přiřazení předávacích míst do skupiny sdílení.
- ve spolupráci s Výborem a členy spolku vytvářet návrhy Skupin sdílení a přiřazovat jednotlivé EAN dodávkové (EANd) a EAN odběrové (EANo), pravidelně vytvářet návrhy na optimalizace skupin sdílení a tyto návrhy předkládá ke schválení Výboru.
- na základě návrhů členů spolku a Výboru, zjištěných skutečností a analýzy dat navrhovat cenu sdílené elektřiny v rámci jednotlivých skupin sdílení, rozhodovat o přidělení alokačních klíčů pro sdílení elektrické energie v rámci skupiny sdílení, pravidelně navrhovat optimalizace alokačních klíčů a priority zdrojů v rámci jednotlivých skupin sdílení a o tomto nastavení informovat Výbor a členy spolku.

- Součástí smlouvy (popř. vnitřních směrnic ES) by mělo být rovněž ujednání o tom, že správce nepřebírá odpovědnost za odchylku za sdílenou elektřinu mezi Výrobcem a zákazníky.

Vzor (návrh) smlouvy o zajištění správy sdílení je součástí právní dokumentace projektu.

10.4.3. Úprava obsažená v předpisech ENERKOM Valašsko z.s.

Podle současné úpravy stanov ES je nejvyšším orgánem spolku Valná hromada, kterou tvoří všichni členové spolku. Do působnosti valné hromady náleží nejen volba orgánů spolku, ale i schvalování vnitřních předpisů spolku, které se týkají majetku a hospodařen spolku (dle čl. 10.6. Stanov). Valná hromada pak dále schvaluje koncepci činnosti spolku a úkoly pro nastávající období.

Předseda výboru pak je statutárním orgánem spolku a zastupuje spolek navenek, místopředseda jej zastupuje v době jho dlouhodobé nepřítomnosti nebo nečinnosti.

Výbor spolku pak řídí jeho činnost, rozhoduje o přijetí členů a jejich vyloučení a může vydávat další vnitřní předpisy spolku (článek XII. Stanov). Kontrolní komise (čl. XIII) provádí kontrolu dodržování zákonnosti při činnosti spolku a jeho předpisů a účelné hospodaření.

Z obsahu aktuálně platných Stanov spolku tak vyplývá, že rozhodování o jmenování Správce skupiny sdílení, schválení smlouvy s tímto subjektem k zajištění správy sdílení, jakož i schvalování klíčových vnitřních předpisů ES (směrnic) náleží do pravomoci valné hromady. Neboť působnost Výboru v oblasti vydávání „dalších vnitřních předpisů spolku“ za situace, kdy vnitřní předpisy spolku, které se týkají majetku a hospodaření spolku lze považovat za spíše doplňkovou. Tento stav není optimální, neboť schvalování smluv a vnitřních předpisů ES, které jsou nezbytné pro funkčnost jeho provozního modelu při správě sdílení, je takto svázáno poměrně časově náročným a rigidním procesem organizace valné hromady. V principu se přitom jedná o oblast činností a odpovědnosti, které jsou obvykle jako opatření ke správě provozního modelu svěřeny výkonným orgánům spolku (ES), tj. obvykle výboru, popř. přímo osobě předsedy, není-li výbor jako výkonný orgán ES zvolen.

Do budoucna tak lze doporučit, s ohledem na potřebu zajistit vyšší operativnost při sjednávání potřebných smluvních vztahů a jejich úpravy, jakož i vydávání vnitřních

předpisů ES týkajících se sdílení elektřiny, Stanovy upravit tak, aby oblast těchto činností, zejména vydávání vnitřních předpisů a jmenování Správce skupin sdílení bylo svěřeno výkonnému orgánu ES, který je samozřejmě odpovědný vůči valné hromadě a jeho činnost je kontrolována k tomu zřízeným orgánem – Kontrolní komisí.

Pokud jde o právní vztah se Správcem skupiny sdílení, pak **bez ohledu na členství správce v ES však lze doporučit, aby pro účely výkonu jeho činnosti byla ze strany ES vždy uzavřena smlouva** – jednak právě k jasnému vymezení práv a povinností správce a dále pak i k úpravě jeho odměny, neboť lze očekávat, že půjde o administrativně, organizačně a technicky náročnější agendu, která ze strany správce nebude vykonávána bezúplatně.

11. Závěr

Při zpracování této Studie byly využity podklady a informace poskytnuté Objednatelem, dále příslušné právní předpisy a veřejně dostupné zdroje. Studie vychází z předpokladu, že poskytnuté údaje jsou správné a úplné; jejich nezávislé ověření nebylo prováděno. Pokud by se ukázaly jako neúplné či nepřesné, mohlo by to ovlivnit správnost závěrů a vyžadovat přepracování Studie.

Na zjištěný skutkový stav byla aplikována právní úprava účinná ke dni zpracování, přičemž oblast komunitní energetiky je dynamická a bez ustálené aplikační praxe. Nelze proto vyloučit, že budoucí legislativní změny nebo výklad orgánů veřejné moci povedou k odlišným závěrům.

Studie představuje odborný právní názor vycházející z dostupných zdrojů, nikoliv závazné stanovisko soudu či jiného orgánu. Není určena jako univerzální právní rada, ale reaguje pouze na otázky vymezené zadáním a nelze ji bez dalšího aplikovat na jiné případy.

JUDr. Petr Navrátil, advokát